વર્ષ:03 -અંક:-25- એપ્રિલ 2025

International Year of Cooperatives 2025
Cooperatives Build a Better World

IFFCO
पूर्णतः सहकारी स्वामित्व
Wholly owned by Cooperatives

સર્વ સહકાર, સર્વ સાકાર

સહકાર ઉદય

ઉન્નત દેશી બીજોથી ખેતીમાં આવશે પરિવર્તન

ખેડૂતોની સમૃદ્ધિનો આધાર બનશે બીજ સંશોધન કેન્દ્ર 12
સશક્ત બનશે સહકારી શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણ 14

International Year 2025 of Cooperatives
Cooperatives Build a Better World

અનુક્રમણિકા

સર્વ સહકાર, સર્વ સાકાર

સહકાર ઉદય

વર્ષ:03 -અંક:-25- એપ્રિલ 2025

(મુખ્ય સંપાદક)
સંતોષ કુમાર શુક્લા

સંપાદક
રોહિત કુમાર

સહાયક સંપાદક
અંક અંજલિદીપ

સભ્યો
માધવી એમ.વિપ્રદાસ
વિવેક સક્સેના
હિતેન્દ્ર પ્રતાપ સિંહ
રશીદ આલમ

જો સહકાર ઉદય માટે આપના કોઈ સૂચનો, પ્રતિસાદ, અથવા સંબંધિત લેખો હોય તો કૃપા કરીને અમને અહીં ઇમેઇલ કરો:

sahkaruday@iffco.in

પ્રકાશન માટેનું અંતિમ નિર્ણય સંપાદકીય મંડળ દ્વારા લેવામાં આવશે.

જોઈન્ટ જનરલ મેનેજર
(સહકારી વિકાસ) ઇફકો સદન, સી-1,
ડિસ્ટ્રિક્ટ સેન્ટર, સાકેત પ્લેસ,
નવી દિલ્હી 110017

તમે અમારો સંપર્ક અહીં પણ કરી શકો છો:

Iffco.coop
IFFCO_PR
Iffco_coop

પ્રકાશક: ઇન્ડિયન ફાર્મર્સ ફર્ટિલાઇઝર કોઓપરેટિવ લિ.
પ્રિન્ટર: રોયલ પ્રેસ, બી-81, ઓખલા ઇન્ડસ્ટ્રીયલ એરિયા, ફેઝ-1, નવી દિલ્હી-110020

ઉન્નત દેશી બીજોથી ખેતીમાં આવશે પરિવર્તન

વિકસિત ભારતના સંકલ્પને પૂરું કરવા માટે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વ હેઠળ ભારત સરકાર બહુઆયામી વિકાસલક્ષી યોજનાઓને ગતિ આપી રહી છે. આ માટે ગ્રામિણ સમૃદ્ધિની દિશામાં પણ મજબૂત અને આધારભૂત પગલાં લેવામાં આવી રહ્યા છે.

આવરણ કથા — પૃષ્ઠ 06

પૃષ્ઠ 18

વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ બનશે નીલી અર્થવ્યવસ્થા

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ કહ્યું છે કે ભારતની નીલી અર્થવ્યવસ્થા દેશના વિકાસમાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે અને આ ક્ષેત્રમાં તમિલનાડુની શક્તિને વૈશ્વિક સ્તરે માન્યતા મળશે.

પૃષ્ઠ 20

વિશ્વ નેતા બનવાની દિશામાં આગળ વધી રહ્યું છે ભારત

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના છેલ્લા લગભગ 11 વર્ષના નેતૃત્વ હેઠળ ભારત "વૈશ્વિક નેતા" બનવાની દિશામાં આગળ વધ્યું છે અને દેશના દરેક ક્ષેત્રમાં વિવિધ વ્યવસ્થાઓ અને વિકાસના નવીન યુગની શરૂઆત થઈ છે.

પૃષ્ઠ 22

સાર્વજનિક આરોગ્ય સેવાઓમાં સુધારો લાવવું સરકારે મૂખ્ય લક્ષ્ય બનાવી લીધું છે

પૃષ્ઠ 24

સી.આર.પી.એફ.ની કોબ્રા બટાલિયનને જોતા નક્સલીઓના હાથે કંપન આવે છે

પૃષ્ઠ 26

વક્ફના ધાર્મિક દાન કાર્યમાં નહીં હોય અન્યધર્મીયોનો સમાવેશ

પૃષ્ઠ 25

શીઘ્રજ ભારત બનશે વિશ્વની ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા

પૃષ્ઠ 28

ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી દ્વારા સહકારિતાનું ભવિષ્ય બનશે ઉજ્જ્વળ

પૃષ્ઠ 29

સહકારી સંસ્થા ઇફ્કોની પ્રાથમિકતાઓમાં સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિનો પણ સમાવેશ

બીજથી બજાર સુધી થશે ભારતની પ્રગતિ

દેશમાં સહકારિતા ગ્રામિણ વિકાસ અને આર્થિક સશક્તિકરણનો મજબૂત આધાર બની રહી છે. દેશની કૃષિ વ્યવસ્થામાં સુધારા લાવવા અને ખેતીને લાભદાયી બનાવવાના હેતુથી સહકારી ક્ષેત્રમાં બહુઆયામી પ્રયાસો થઈ રહ્યા છે. આ દિશામાં દૃષ્ટિગામી પહેલ રૂપે સહકાર મંત્રાલયે ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિમિટેડ (BBSSL)ની સ્થાપના કરી છે, જે ખેડૂતોને પ્રમાણિત અને સુધારેલી જાતિના દેશી બીજ સરળતાથી ઉપલબ્ધ કરાવવાની દિશામાં આગળ વધી રહી છે. આ સંસ્થા વિવિધ સહકારી સંસ્થાઓના માધ્યમથી દેશમાં ગુણવત્તાયુક્ત બીજના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપશે, બીજના આયાત પરની નિર્ભરતા ઘટાડશે અને ભારતને બીજના નિકાસ માટે સક્ષમ બનાવવા દિશામાં યોગદાન આપશે. આ દિશામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલાં રૂપે અગ્રણી સહકારી સંસ્થા ઇફ્કોએ ગુજરાતના ગાંધીનગર જિલ્લામાં કલોલ ખાતે બીજ સંશોધન કેન્દ્રની સ્થાપનાની નીવ રાખી છે. આ કેન્દ્ર ખેડૂતની સમૃદ્ધિ વધારવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે અને બીજના ઉત્પાદનના ક્ષેત્રમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપશે.

કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહે આ સંશોધન કેન્દ્રની પાયારેખા મુકી હતી અને આ અવસરે ઇફ્કો અને તમામ સહકારી સંસ્થાઓને સહકારી ક્ષેત્રના માધ્યમથી ઉત્તમ અને પરંપરાગત બીજોના ઉત્પાદનમાં યોગદાન આપવા આહ્વાન કર્યું હતું. તેમણે કહ્યું કે આ પગલું દેશમાં ખેતીઉત્પાદન વધારવા અને ખેડૂતોને ગુણવત્તાયુક્ત બીજ ઉપલબ્ધ કરાવવાની દિશામાં એક માઈલસ્ટોન સાબિત થશે. પાકોની ઉપજમાં સુધારો લાવવા તેમજ સ્વદેશી કુદરતી બીજોના સંરક્ષણ અને પ્રોત્સાહન દ્વારા ખેતીમાં કિંમતી ફેરફાર આવશે.

સહકારી સંસ્થાઓ દ્વારા, BBSSL ભારતમાં ગુણવત્તાયુક્ત સ્વદેશી બીજનું ઉત્પાદન વધારવામાં મદદ કરશે. આનાથી આયાતી બિયારણ પર આપણી નિર્ભરતા ઓછી થશે અને કૃષિ ઉત્પાદનમાં વધારો થશે. કૃષિ ઉત્પાદનમાં વધારો ચોક્કસપણે ગ્રામીણ અર્થતંત્રને વેગ આપશે, અને દેશ આત્મનિર્ભર ભારત તરફ આગળ વધશે. સહકારી મંડળીઓ દ્વારા આ પરિવર્તન દેશની કૃષિ વ્યવસ્થામાં વરદાન સાબિત થશે. BBSSL પ્રમાણિત બીજોના ઉત્પાદનમાં ખેડૂતોની ભાગીદારી સુનિશ્ચિત કરીને બીજ બદલાવ દર (Seed Replacement Rate) અને વિવિધતા બદલાવ દર (Varietal Replacement Rate) વધારવામાં મદદ કરશે. આ સંસ્થા પ્રાથમિક કૃષિ સાહાયકારી સમિતિઓ (PACS)ના માધ્યમથી બીજોના ઉત્પાદન, પરીક્ષણ, પ્રમાણન, ખરીદી, પ્રોસેસિંગ, સંગ્રહ, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ અને પેકેજિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

'સહકાર ઉદય' મેગેઝિનના આ અંકમાં, 'સહકારી બેંકિંગ' વિષય પર સંક્ષિપ્ત લેખો સાથે અન્ય ઉપયોગી માહિતી રજૂ કરવામાં આવી છે. અમને વિશ્વાસ છે કે આ અંક તમારા માટે માહિતીપ્રદ અને ઉપયોગી સાબિત થશે.

ખુબ આભાર **જય સહકાર**

છેલ્લા દાયકામાં, અમે અમારા ગરીબ ભાઈઓ અને બહેનોને સશક્ત બનાવવા માટે સતત મિશન મોડમાં કામ કર્યું છે, જેના કારણે તેમનું જીવન ઘણું સરળ બન્યું છે. આપણે વિકાસના માર્ગમાં આવતા ઘણા અવરોધો દૂર કર્યા છે, જેના કારણે દેશની સંપૂર્ણ ક્ષમતાનો ઉપયોગ દેશવાસીઓના કલ્યાણ માટે થઈ રહ્યો છે.

શ્રી નરેન્દ્ર મોદી, પ્રધાનમંત્રી

મોદી સરકારમાં, સહકાર ગ્રામીણ ભારતના આર્થિક સશક્તિકરણનું કેન્દ્ર બની રહ્યું છે. શ્વેત ક્રાંતિ 2.0 દ્વારા સહકારી ડેરી ક્ષેત્રને નવું જીવન મળી રહ્યું છે. દરેક ગામમાં ડેરી સહકારી મંડળીઓની પહોંચનો સીધો લાભ ડેરી ક્ષેત્રના ખેડૂતોને મળશે.

શ્રી અમિત શાહ
કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી

ભારતને તેની પ્રથમ રાષ્ટ્રીય સહકારી યુનિવર્સિટી મળી. આ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરીને, કેન્દ્ર સરકારે પાયાના સ્તરે સહકારી ચળવળને મજબૂત બનાવવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ પગલું ભર્યું છે.

શ્રી મુરલીધર મોહોલ,
કેન્દ્રીય સહકાર રાજ્ય મંત્રી

ગુજરાતની શાંતિનું મુખ્ય રહસ્ય સહકારિતા દ્વારા મળતો રોજગાર છે. સરદાર પટેલ, ત્રિભૂવનદાસ પટેલ, ઉદયભાનસિંહ અને વૈકુંઠ મહેતાના સમયમાં શરૂ થયેલી સહકારી પ્રવૃત્તિઓને વધુ સશક્ત બનાવવા માટે પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ સહકાર મંત્રાલયની સ્થાપના કરવાનો મહત્વપૂર્ણ પગલું ભર્યું છે.

શ્રી દિલીપ સંઘાણી
પ્રમુખ, એનસીઇયુઆઈ તથા ઇફ્કો

ઇફ્કોના નાનો ઊર્વરકોના ઉત્તમ ઉત્પાદન, માર્કેટિંગ અને ઇફ્કોના આર્થિક લાભ માટે સૌએ ઉત્તમ કાર્ય કર્યું છે. ગયા નાણાકીય વર્ષમાં ઇફ્કાના શ્રેષ્ઠ પરિણામોમાં સમગ્ર ઇફ્કો પરિવાર, ખેડૂતો અને સહકારી ભાઈઓ એસફળ યોગદાન આપ્યું છે.

ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થી,
ઇફકોના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર અને સીઈઓ

ભારતમાં ઇફ્કોના "બીજ સંશોધન કેન્દ્રો" ખેડૂતોની આર્થિક સમૃદ્ધિ વધારવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે, તેમજ કૃષિ ક્ષેત્રમાં નવીનતા અને સમાવિષ્ટ વિકાસને પણ સક્રિય રીતે પ્રોત્સાહન આપશે.

સહકાર મંત્રાલય,
ભારત સરકાર

દેશના દરેક ગામોમાં સહકારી સમિતિઓનો વિસ્તાર

સહકાર ઉદય ટીમ

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વ હેઠળ ભારત સરકાર દેશમાં સહકારી ક્ષેત્રને વ્યાપક દિશા આપી રહી છે. સહકારિતાને ગ્રામિણ ભારતની અર્થવ્યવસ્થાને મજબૂત બનાવવાના એક મોડેલ તરીકે સ્થાપિત કરવા માટે અનેક બહુઆયામી પહેલો કરવામાં આવી રહી છે. આ દિશામાં, અત્યાર સુધી દેશના જે ગામોમાં સહકારી સમિતિઓ પહોંચી નથી, ત્યાં હવે બે લાખ નવી સહકારી સમિતિઓ ખોલવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહે તાજેતરમાં ભારતીય સંસદમાં આ માહિતી આપી હતી. એક લેખિત જવાબમાં શ્રી શાહે જણાવ્યું હતું કે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની સહભાગિતાથી દેશના દરેક પંચાયત અને ગામને આવરી લેવા માટે બે લાખ નવી બહુપદથીય પ્રાથમિક કૃષિ ઋણ સમિતિઓ (એમ-પેક્સ), ડેરી અને માછીમારી સહકારી સમિતિઓની સ્થાપનાની યોજના મંજૂર કરવામાં આવી છે. ભારત સરકારની વિવિધ હાલની યોજનાઓ જેમ કે ડેરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રકચર ડેવલપમેન્ટ ફંડ (DIDF), નેશનલ ડેરી ડેવલપમેન્ટ પ્રોગ્રામ (NPDD), પીએમ મત્યસંપદા યોજના (PMMSY) જેવી યોજનાઓને આ નવા પ્લેટફોર્મથી વિસ્તરણ મળશે. આ યોજનાનો અમલ નાબાર્ડ, એનડીડીડીબી અને એનએફડિબી દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો છે. આ યોજના હેઠળ, નવી રચાયેલી ડેરી અને મત્સ્યઉદ્યોગ સહકારી મંડળીઓ તેમની પ્રવૃત્તિઓમાં વૈવિધ્ય લાવવા માટે દૂધ પરીક્ષણ પ્રયોગશાળાઓ જેવા જરૂરી માળખાગત સુવિધાઓની સ્થાપના અને આધુનિકીકરણ કરી શકે તે માટે સરકારી યોજનાઓનો પ્રચાર કરવામાં આવી રહ્યો છે.

➲ ગ્રામિણ ભારતની અર્થવ્યવસ્થાને મજબૂત બનાવવાના એક મજબૂત મોડેલ તરીકે સહકારી ક્ષેત્રમાં થઇ રહેલી બહુઆયામી પહેલો

શ્રી શાહે સંસદમાં જણાવ્યુ હતું કે, પેક્સના વ્યવસાયિક કાર્યોમાં વૈવિધ્ય લાવવા માટે ભારત સરકારે દરેક રાજ્ય અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ માટે મોડેલ બાયલોઝ તૈયાર કર્યા છે જે PACS ને ડેરી, મત્સ્યઉદ્યોગ, ફૂલોની ખેતી, વેરહાઉસની સ્થાપના, પ્રક્રિયા, કૃષિ પેદાશોનું માર્કેટિંગ, કસ્ટમ હાયરિંગ સેન્ટરો, કોમન સર્વિસ સેન્ટરો (CSC), વાજબી ભાવની દુકાનો (FPS) અને સામુદાયિક સિંચાઈ વગેરે સહિત 25 થી વધુ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા સક્ષમ બનાવે છે

નવા પેક્સની નોંધણી તેમને અને તેમના ખેડૂત સભ્યોને તેમની વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓમાં વૈવિધ્ય લાવવા, બજારો અને ધિરાણ સુધીની તેમની પહોંચ વધારવા અને પોતાના માટે આવકના વધારાના સ્ત્રોતો ઉત્પન્ન કરવા સક્ષમ બનાવે છે.

તેમણે કહ્યું કે જાન્યુઆરી 2025 સુધીમાં દેશમાં 12,957 નવી એમ-પેક્સ, ડેરી અને માછીમારી સહકારી સમિતિઓની નોંધણી થઇ ચૂકી છે, અને તેમના સાથે 17,10,224 ખેડૂત સભ્યો જોડાયેલા છે.

આ નવી રચાયેલી સહકારી સંસ્થાઓ તેમના ખેડૂત સભ્યોને તેમના કૃષિ ઉત્પાદનોનું વેચાણ કરવા, તેમના બજારોનું કદ વધારવા, તેમની આવક વધારવા, ગ્રામ્ય સ્તરે જ ધિરાણ સુવિધાઓ અને અન્ય સેવાઓ મેળવવા માટે જરૂરી કનેક્ટિવિટી મેળવવામાં મદદ કરે છે અને ગ્રામીણ અર્થતંત્રને મજબૂત બનાવવામાં ફાળો આપે છે.

ઉન્નત દેશી બીજોથી ખેતીમાં આવશે પરિવર્તન

સહકાર ઉદય ટીમ

વિકસિત ભારતના સંકલ્પને સાકાર કરવા માટે માનનીય પ્રધાનમંત્રીએ શ્રી નરેન્દ્ર મોદીની આગેવાની હેઠળ ભારત સરકાર બહુઆયામી વિકાસાત્મક યોજનાઓને ઝડપથી અમલમાં મૂકી રહી છે. આ માટે ગ્રામ્ય સમૃદ્ધિના દિશામાં પણ મજબૂત અને આધારીય પહેલ કરવામાં આવી રહી છે. ગામોમાં વસવાટ કરતી દેશની મોટી વસ્તીનો મુખ્ય જીવન આધાર ખેતી છે, જેને લાભદાયી બનાવવા અને અન્નદાતા ખેડૂતોની આવકને બમણી કરવા માટે સહકારી ક્ષેત્રે અનેક પ્રયાસો ચાલી રહ્યા છે. આવા પ્રયાસો અંતર્ગત ખેડૂતોને શ્રેષ્ઠ ગુણવત્તાવાળા દેશી કૃષિ બીજોને સરળતાથી ઉપલબ્ધ કરાવવા માટે ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિમિટેડ (BBSCL) ની સ્થાપના એક નવીન પહેલ તરીકે કરવામાં આવી છે.

- BBSCLની 19,674 સહકારી સમિતિઓ સભ્ય
- છેલ્લાં સાત વર્ષમાં 18 હજાર કરોડ રૂપિયાના બીજનો વેપાર

કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહના માર્ગદર્શન હેઠળ સહકાર ક્ષેત્રમાં BBSCL ની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા રહેશે. BBSCL ની સ્થાપના પાક ઉત્પાદન સુધારવા અને દેશી કુદરતી બીજોના સંરક્ષણ તથા વૃદ્ધિ માટે એક સુસંગત પદ્ધતિ વિકસાવવાના હેતુથી કરવામાં આવી છે. તે ભારત બ્રાન્ડ હેઠળ ગુણવત્તાયુક્ત બીજોની ઉત્પાદન, ખરીદી અને વિતરણ માટે સહકારી નેટવર્કના માધ્યમથી કાર્ય કરશે. BBSCL સહકારી સમિતિઓ મારફતે ભારતમાં ગુણવત્તાયુક્ત બીજોના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપશે.

શ્રી શાહે જણાવ્યું હતું કે આ સહકારી સંસ્થા ભારતના બીજ ઉત્પાદનમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપશે. BBSCL ભારતના દેશી અને પરંપરાગત બીજોની રક્ષા કરશે અને તેમનું જેનેટિક્સ અને શુદ્ધતાને સુનિશ્ચિત કરશે. આ નવી ગઠિત સહકારી સંસ્થા આવનારા વર્ષોમાં બીજોના સંરક્ષણ, સંવર્ધન અને સંશોધન કાર્યમાં પણ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે. BBSCL ભારતમાંથી પ્રમાણિત બીજોના નિકાસને પણ વધારશે. આ સહકારી સંસ્થાનો સંપૂર્ણ લાભ ખેડૂતોમાં વહેંચાશે.

દેશમાં પાકોની પેદાશમાં સુધારો લાવવાનો તેમજ સ્વદેશી કુદરતી બીજોના સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટે એક મજબૂત પદ્ધતિ વિકસાવવાના દિશામાં BBSCL એક યુગપરિવર્તનકારી ભૂમિકા ભજવી રહી છે. દેશી બીજોના સંરક્ષણ, સંવર્ધન અને ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રચાયેલ આ રાષ્ટ્રીય સ્તરની અગ્રણી સહકારી

ભારત એ એવા ગણતરીના દેશોમાંનો એક છે, જ્યાં પ્રાચીન સમયથી ખેતી કરવામાં આવે છે. તેથી આપણા પરંપરાગત બીજ કુદરતી પરિસ્થિતિઓ સાથે સુસંગત છે અને આરોગ્યવર્ધક પણ છે. હાલમાં એવા બીજોની વિશ્વભરમાં ભારે માંગ છે. આપણને પરંપરાગત બીજોની સંરક્ષણ કરવાની જરૂર છે, કારણ કે એથી આરોગ્યપ્રદ આહાર તૈયાર થાય છે. આ કાર્ય BBSCL (ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિ.) દ્વારા કરવામાં આવશે.

– શ્રી અમિત શાહ,
કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારિતામંત્રી

બહુરાજ્યીય બીજ સમિતિનું મુખ્ય દાયિત્વ સહકારી સમિતિઓ દ્વારા દેશભરમાં ગુણવત્તાયુક્ત બીજોના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવાનું છે. આ બીજ સમિતિની સફળતાથી દેશના કૃષિ ઉત્પાદનમાં સ્વાભાવિક રીતે વધારો થશે, જેના પરિણામે ગ્રામ્ય અર્થતંત્રને આગળ ધપાવવામાં મદદ મળશે. સાથે જ આયાતી બીજ પર આધાર ઘટશે અને 'મેક ઇન ઇન્ડિયા' અભિયાનને પણ બળ મળશે, જેના કારણે ભારત આત્મનિર્ભરતા તરફ આગળ વધશે. આ બીજ સમિતિની સફળતાથી દેશના કૃષિ ઉત્પાદનમાં સ્વાભાવિક રીતે વધારો થશે, જેના પરિણામે ગ્રામ્ય અર્થતંત્રને આગળ ધપાવવામાં મદદ મળશે. સાથે જ આયાતી બીજ પર આધાર ઘટશે અને 'મેક ઇન ઇન્ડિયા' અભિયાનને પણ બળ મળશે, જેના કારણે ભારત આત્મનિર્ભરતા તરફ આગળ વધશે.

18 હજાર કરોડ રૂપિયાના બીજ વ્યવસાયનો લક્ષ્યાંક

ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિમિટેડ (BBSCL) તરફથી મળેલી માહિતી મુજબ BBSCL એ પોતાના પ્રથમ વેપાર વર્ષે એટલે કે 2025-26માં ₹270 કરોડના વ્યવસાયનો લક્ષ્યાંક રાખ્યો છે. સંસ્થાએ આગામી સાત વર્ષમાં 19 લાખ ટન બીજોના વેચાણ સાથે ₹18,000 કરોડના વ્યવસાયનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે. આ અગ્રણી સહકારી સંસ્થા વૈશ્વિક ધોરણોને અનુરૂપ ગુણવત્તાવાળા બીજોના ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપશે, જેના કારણે કૃષિ પેદાશોમાં વધારો થશે અને ખેડૂતોની આવક વધતા ગ્રામ્ય અર્થતંત્રને પણ બળ મળશે. હાલમાં કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે સંસદમાં લખિત જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે અત્યાર સુધી દેશમાં કુલ 19,674 સહકારી સમિતિઓ BBSCL સાથે સભ્ય તરીકે જોડાઈ ચૂકી છે. BBSCL એ ઝારખંડ સરકાર પાસેથી બીજ લાઇસન્સ પણ મેળવી લીધું છે, અને તેની લોજિસ્ટિક વ્યવસ્થા ઝારખંડના દૂરના અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં પણ સમયસર ખેડૂતો સુધી બીજ પહોંચાડશે

કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહના નિર્દેશ પર બહુરાજ્ય સહકારી સમિતિ BBSCL નું ગઠન વર્ષ 2023 માં કરવામાં આવ્યું હતું. સમિતિના નિયંત્રણ અને માર્ગદર્શન માટે પાંચેય પ્રવર્તક સંસ્થાઓમાંથી એક-એક પ્રતિનિધિને પસંદ કરીને તાત્કાલિક બોર્ડનું ગઠન કરવામાં આવ્યું હતું અને જુલાઈ 2023 માં વૈધાનિક જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા માટે એક નિયમિત બોર્ડની રચના કરવામાં

7/10/25, 6:07 PM Sahkar Uday 25 Issue - Gujrati

International Year 2025 of Cooperatives
Cooperatives Build a Better World

ભારતમાં બીજ ઉત્પાદન ક્ષેત્રે મોટી સહકારી સમિતિઓની મહત્વની ભૂમિકા

ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિમિટેડ (BBSCL)ની સ્થાપના ભારત સરકારના સહકારિતા મંત્રાલય દ્વારા બહુ-રાજ્ય સહકારી સમિતિ અધિનિયમ, 2002 (MSCS Act, 2002) હેઠળ કરવામાં આવી છે. દેશની અગ્રીમ સહકારી સંસ્થાઓ જેવી કે ઇન્ડિયન ફાર્મર્સ ફર્ટિલાઇઝર કોઓપરેટિવ લિમિટેડ (IFFCO), કૃષક ભારતી કોઓપરેટિવ લિમિટેડ (KRIBHCO), નેશનલ એગ્રિકલ્ચરલ કો-ઓપેરેટિવ માર્કેટિંગ ફેડરેશન ઓફ ઇન્ડિયા લિ. (NAFED), નેશનલ ડેરી ડેવલપમેન્ટ બોર્ડ (NDDB) અને નેશનલ કોઓપરેટિવ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (NCDC) – આ પાંચેય સંસ્થાઓ BBSCLના પ્રમોટર છે. BBSCLની શરૂઆતની મૂડી 250 કરોડ રૂપિયા છે, જેમાં દરેક પ્રમોટર સંસ્થાએ 50-50 કરોડ રૂપિયાનું યોગદાન આપ્યું છે. સંસ્થાની અધિકૃત શેર મૂડી 500 કરોડ રૂપિયા નક્કી કરવામાં આવી છે.

આ સમિતિ ભારત સરકારના વિવિધ મંત્રાલયોની વિવિધ યોજનાઓ અને નીતિઓનો લાભ લઈને પેક્સ દ્વારા બે પેઢીના તમામ પ્રકારના બીજોના ઉત્પાદન, પરીક્ષણ, પ્રમાણન, ખરીદી, પ્રોસેસિંગ, સંગ્રહ, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ અને પેકેજિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે. આથી સહકારી સમિતિઓના સમાવેશી વિકાસ મોડલ દ્વારા પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીનો "સહકારથી સમૃદ્ધિ"નો લક્ષ્ય હાંસલ કરવામાં મદદ મળશે. ગુણવત્તાસભર બીજોના ઉત્પાદનના માધ્યમથી સહકારિતા સાથે જોડાયેલા ખેડૂતોને તેમના ઉત્પાદનોની વધુ સારી કિંમત મળશે, અને સાથે સાથે ઊંચી ઉપજ આપતી જાતિઓના બીજોના ઉપયોગથી પાકનું ઉત્પાદન પણ વધશે.

ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિ. (BBSCL)ની સભ્યતા મેળવવા માટે સમિતિના શેર ખરીદવા જરૂરી

ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિ. (BBSCL)ની સભ્યતા મેળવવા માટે સમિતિના શેર ખરીદવા જરૂરી છે. રાજ્ય સ્તરની સહકારી સમિતિઓએ ઓછામાં ઓછા 1000 શેર ખરીદવાના રહેશે, જેમનું મૂલ્ય પ્રતિ શેર 1000 રૂપિયા હશે, એટલે કુલ 1 લાખ રૂપિયાનું યોગદાન આપવું પડશે. આ રીતે, જો કોઈ રાષ્ટ્રીય સ્તરની સહકારી સંસ્થા BBSCLનો ભાગ બનવા માંગે છે, તો તેને ઓછામાં ઓછા 500 શેર ખરીદવા પડશે, જેનું કુલ મૂલ્ય 50,000 રૂપિયા (પ્રતિ શેર 1000 રૂપિયા) થશે. તેવી જ રીતે, રાજ્ય સ્તરની પ્રાથમિક સહકારી સમિતિઓ પણ BBSCLની સભ્ય બની શકે છે, જેને 10 શેર ખરીદવા પડશે, જેમનું કુલ મૂલ્ય 10,000 રૂપિયા હશે. જ્યારે નીચલા સ્તરની પ્રાથમિક સહકારી સમિતિઓ (પેક્સ) માટે સભ્યતા મેળવવા માટે 1000 રૂપિયાના મૂલ્યનો એક શેર ખરીદવો ફરજિયાત રહેશે

ગૈર સહકારી સંસ્થાઓને પણ BBSCLની સભ્યતા મળી શકે છે. આ માટે કેન્દ્રીય રજિસ્ટ્રાર પાસેથી મંજૂરી મેળવનાર સંસ્થાઓને ઓછામાં ઓછા બે શેર ખરીદવાની છૂટ આપવામાં આવશે, જેમનું મૂલ્ય પ્રતિ શેર એક હજાર રૂપિયા છે. શેર ખરીદવા માટે રૂ. 500ના નિર્ધારિત ફોર્મને ભરવું પડશે અને સાથે શેરની કિંમત પણ જમા કરાવવી પડશે. BBSCLના તમામ સભ્યોને વાર્ષિક મહત્તમ 20 ટકા ડિવિડન્ડ આપવામાં આવશે.

આવી, જેમાં બોર્ડના સભ્યોની ચૂંટણી પછી ઈફકોના માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર યોગેન્દ્ર કુમારને એકમતથી BBSCL બોર્ડના અધ્યક્ષ તરીકે પસંદ કરવામાં આવ્યા. ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિ લિમિટેડે નાણાકીય વર્ષની શરૂઆતથી જ સભ્યતા અભિયાન શરૂ કર્યું હતું. સમિતિના અધ્યક્ષ યોગેન્દ્ર કુમારએ ખેડૂત એપના માધ્યમથી તમામ સહકારી સમિતિઓને ઝડપથી પોતાની નોંધણી કરાવવાનું આહ્વાન કર્યું હતું. BBSCL તરફથી પ્રાપ્ત માહિતી મુજબ, BBSCLની સભ્યતા માટે અત્યાર સુધી દેશભરની સહકારી સમિતિઓ તરફથી કુલ 20,961 અરજી મળી ચૂકી છે. જેમાંથી 17,425 સમિતિઓને શેર સર્ટિફિકેટ જારી કરવામાં આવ્યા છે. BBSCLની સભ્યતા માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરથી લઈને રાજ્યો, જિલ્લાની સમિતિઓ અને પેક્સ (PACS) સુધી સભ્યતા અભિયાન ચલાવવામાં આવી રહ્યું છે. આ માટે ન્યૂનતમ શેર ખરીદવાની મર્યાદા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. સાથે જ, કોઈપણ વ્યક્તિ કે સંસ્થા રૂ. 1 લાખના શેર ખરીદીને સભ્ય બની શકે છે, જોકે તેમને મતાધિકાર મળતો નથી. તેમ છતાં, તેઓ BBSCLના ડિસ્ટ્રિબ્યુટર બનીને વ્યવસાય કરી શકે છે.

સભ્યોને મળશે ૨૦ ટકા સુધીનો ડિવિડેન્ડ

BBSCLના નફામાંથી તેના સભ્યોને તેમની શેર મૂડીના આધાર પર ૨૦ ટકા સુધીનો ડિવિડેન્ડ આપવાનો વિચાર કરવામાં આવ્યો છે. આ રીતે, સહકારી સમિતિના સભ્ય ખેડૂતોને બીજના ઉત્પાદનમાંથી સારું મૂલ્ય મળવા ઉપરાંત નફામાંથી ડિવિડેન્ડનો પણ લાભ મળશે. BBSCL અત્યાર સુધી ૧૧ રાજ્યોમાં બીજ લાઇસન્સ પ્રાપ્ત કરી ચૂકી છે અને અન્ય ૫ રાજ્યોમાં પ્રક્રિયા ચાલુ છે. BBSCL એ બ્રીડર સીડ, ફાઉન્ડેશન સીડ અને સર્ટિફાઈડ સીડ તમામ સ્તરે કામગીરી શરૂ કરી દીધી છે. વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫માં મગફળી, ઘઉં, જવ અને બરસીમના બીજોની વેચાણથી શરૂઆત કરવામાં આવી છે.

આ અગ્રણી બીજ સહકારી સંસ્થાને વિવિધ રાજ્યો તરફથી બીજ ઉત્પાદન કાર્યક્રમ અને વિતરણ માટે મંજૂરી પત્ર મળ્યા છે. દેશના અનેક રાજ્યોમાં કાર્યરત સહકારી સંસ્થાઓને બીજ ઉત્પાદન માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવી રહી છે. આ સંસ્થાઓ પોતાનું બીજ વેચવા માટે રાજ્યોની સરકારો સાથે સંપર્ક સાધીને ટેન્ડરમાં પણ ભાગ લઈ રહી છે. ભારત સરકારે BBSCLને

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/gqxa/ 8/32

BBSCL કૃષિ અર્થવ્યવસ્થામાં મોટા પરિવર્તન લાવશે

દાળ તથા તેલવાળી પાકોમાં બીજ વિતરણ માટે નોડલ સંસ્થાઓમાં સમાવિષ્ટ કર્યું છે. સહકાર મંત્રાલયની પહેલ પર વર્ષ ૨૦૨૩-૨૪ માટે રવિ પાકના બીજોના ઉત્પાદન માટે દેશના ચાર રાજ્યો — ઉત્તર પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, રાજસ્થાન અને ગુજરાત — માં ૭૮ બીજ ઉત્પાદકોના ખેતરોમાં લગભગ ૧૧૦૦ એકર વિસ્તારમાં ઘઉં, ચણા, સરસવ અને મટરના પાકોના આધીય બીજોનું ઉત્પાદન કરાવાયું હતું. આ બીજોનો ઉપયોગ વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ની રવિ પાક માટે પ્રમાણિત બીજોના ઉત્પાદન માટે કરવામાં આવ્યો છે. ભારતીય બીજ સહકારી સમિતિએ વિશાળ આયોજન સાથે આગામી સાત વર્ષમાં ₹૧૮,૦૦૦ કરોડના ટર્નઓવરનો લક્ષ્યાંક રાખ્યો છે. તેનું પ્રથમ વ્યાવસાયિક વર્ષ એટલે કે ૨૦૨૫-૨૬ માટે ₹૨૭૦ કરોડના વ્યવસાયનું લક્ષ્ય નક્કી કરવામાં આવ્યું છે.

આમ, ભારત સરકારના કૃષિ અને અન્ય મંત્રાલયોની સાથે મળીને સહકાર મંત્રાલય BBSCL દ્વારા દેશના વિવિધ રાજ્યોના સહકારથી ઉન્નત અને પરંપરાગત બીજોના ઉત્પાદન અને વિતરણમાં નવી ઊંચાઈઓ હાંસલ કરશે અને આ રીતે ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા પ્રમાણિત બીજોના માધ્યમથી ખેતીને એક લાભદાયક વ્યવસાય તરીકે સ્થાપિત કરવામાં આવશે. આ મહત્વપૂર્ણ સહકારી યાત્રામાં પ્રાથમિક સહકારી સમિતિઓની અગત્યની ભૂમિકા રહેશે. વર્ષ 2025–26ના રબી પાક સત્રથી BBSCL દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલા ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા બીજોના વ્યવસાયની શરૂઆત થવાની છે અને આ માટે અનેક રાજ્યોની સંસ્થાઓ સાથે વ્યવસાયિક સમજૂતીઓ પણ કરી લેવાઈ છે.

ઉન્નત બીજોની માંગ પૂરી કરશે BBSCL

BBSCLએ નાના અને સીમાંત ખેડૂતો વચ્ચે "ભારત બીજ" ને લોકપ્રિય બનાવવા માટે અનેક પગલાં લેવા માટે નિર્ણય કર્યો છે. તેમાં સોશિયલ મીડિયા અને વેબસાઇટના માધ્યમથી જાગૃતિ અભિયાન, ખેડૂતોની મીટીંગ્સ, ક્ષેત્રીય વર્કશોપ્સ, સેમિનાર અને પ્રદર્શનનો સમાવેશ થાય છે. રાજ્યના કૃષિ વિભાગો પણ પોતાના સ્તરે તાલીમ સત્રો, વર્કશોપ્સ અને ફિલ્ડ ડેમો જેવા કાર્યક્રમો આયોજિત કરી રહ્યા છે

ભારતની વૈશ્વિક બીજ ઉત્પાદનમાં ભાગીદારી એક ટકા કરતાં પણ ઓછી હોવાને લઈને દુઃખ વ્યક્ત કરતા શ્રી અમિત શાહે કહ્યું હતું કે ખેડૂતોને વૈજ્ઞાનિક રીતે તૈયાર કરાયેલા પ્રમાણિત બીજો ઉપલબ્ધ નથી. પરિણામે માત્ર ખેડૂતજ નહીં, પણ દેશનું સંપૂર્ણ અન્ન ઉત્પાદન પણ પ્રભાવિત થઈ રહ્યું છે. હકીકતમાં, ભારતીય કૃષિ ક્ષેત્રનો આ એક દુઃખદ તથ્ય છે કે ભારતમાં લગભગ 50 ટકા ખેડૂતો જ ગુણવત્તાવાળા બીજોનો ઉપયોગ કરે છે, જ્યારે બાકીના ખેડૂતો તો તેમના ખેતરોમાં જ સાચવી રાખેલા બીજો પર જ નિર્ભર રહે છે. BBSCLની સ્થાપનાનો મુખ્ય હેતુ એ છે કે દેશના તે 53 ટકા ખેતીવિસ્તાર, જે અત્યાર સુધી ગુણવત્તાવાળા પ્રક્રિયાયુક્ત બીજોથી વંચિત રહ્યો છે, તેને તે 47 ટકા વિસ્તારમાં સમાન લાભ પ્રાપ્ત કરાવવો જ્યાં ઉત્તમ જાતિના ગુણવત્તાયુક્ત બીજ ઉપલબ્ધ છે. ઉન્નત દેશી બીજોની અછતથી સર્જાયેલી આ વિશાળ ખાઈને પૂર્ણ

ચાલુ ખેતી વર્ષ દરમિયાન બિબીએસએસએલ દ્વારા અંદાજિત રીતે એક લાખ દસ હજાર ક્વિન્ટલ પ્રમાણિત બીજના ઉત્પાદનનો અંદાજ મૂકવામાં આવ્યો છે.

વર્ષ 2024-25માં બિબીએસએસએલએ અત્યારસુધીમાં અનાજ, તેલબીયાં અને ચારા પાકોના કુલ 52,906 ક્વિન્ટલ બીજ વિતરણ કર્યા છે. આ બીજો 138 છૂટક વેચાણકારો અને વિતરકો દ્વારા વેચાયા છે અને તેમનું કુલ મૂલ્ય અંદાજે ₹46.19 કરોડ છે. બિબીએસએસએલને અત્યારસુધીમાં 11 રાજ્યોમાં વેચાણ માટે લાયસન્સ મળી ચૂક્યા છે, જ્યારે અન્ય પાંચ રાજ્યોમાં પ્રક્રિયા ચાલુ છે.આ સંસ્થાએ અત્યારસુધીમાં કુલ 577 હેક્ટર જમીન પર 15,395 ક્વિન્ટલ બીજનું ઉત્પાદન કર્યું છે, જેમાં 9 પાકોની 23 જાતોનો સમાવેશ થાય છે. ઉપલબ્ધ આંકડાઓ મુજબ રવિ સીઝન 2023-24 દરમિયાન બિબીએસએસએલએ 13,697 ક્વિન્ટલ ફાઉન્ડેશન બીજનું ઉત્પાદન કર્યું અને રવિ 2024-25 માટે ઘઉં, ચણા, સરસવ અને વટાણા જેવા પાકોના અંદાજે 6.5 લાખ ક્વિન્ટલ પ્રમાણિત બીજનું ઉત્પાદન થયું છે.આ સમયગાળામાં લાભાર્થી ખેડૂતોની સંખ્યા 16,850થી વધીને 20.96 લાખ થઈ છે અને બીજ વેચાણથી 1,790 સહકારી સંસ્થાઓને પણ લાભ મળ્યો છે. વર્ષ 2025-26 માટે 21 લાખ ખેડૂતોને લાભ થવાની આશા છે. ખરીફ 2025 માટે બિબીએસએસએલ ધાન, ચણા, સોયાબીન, મગફળી, જુવાર, મકાઈ અને બીન્સ જેવી 7 પાકોની 22 જાતોના બીજ ઉપલબ્ધ કરાવશે, જેના અંતર્ગત અંદાજે 1.6 લાખ ક્વિન્ટલ પ્રમાણિત બીજનું ઉત્પાદન થશે અને આશરે 56.47 લાખ ખેડૂતોને તેનો સીધો લાભ મળશે.

કરવા માટે જ સહકાર મંત્રાલયે BBSCLની સ્થાપના કરી છે. આ સંસ્થા સહકારી સમિતિઓના નેટવર્ક દ્વારા બે પેઢીના બીજોની—ફાઉન્ડેશન અને સર્ટિફાઈડ—ઉત્પાદન, પરીક્ષણ, પ્રમાણન, ખરીદી, પ્રક્રિયા, સંગ્રહ, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ અને પેકેજિંગ જેવી તમામ પ્રવૃત્તિઓમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા નિભાવશે.

બ્રીડર બીજ જાહેર ક્ષેત્રની સંશોધન સંસ્થાઓ તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધન સંસ્થાઓમાંથી મેળવવામાં આવશે, જેમ કે ઇન્ટરનેશનલ ક્રોપ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર ધ સેમી-એરિડ ટ્રોપિક્સ (ICRISAT), ઇન્ટરનેશનલ રાઇસ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (IRRI) અને ઇન્ટરનેશનલ મેઇઝ એન્ડ વ્હીટ ઇમ્પ્રૂવમેન્ટ સેન્ટર (CIMMYT) વગેરે પાસેથી ખરીદવામાં આવશે. પોતાનો હેતુ સાકાર કરવા માટે BBSCL ભારત સરકારના વિવિધ મંત્રાલયો અને વિભાગોની વિવિધ યોજનાઓ અને નીતિઓનો લાભ લેશે અને ખાનગી સહિત તમામ ઉપલબ્ધ માર્કેટિંગ ચેનલ્સ દ્વારા 'ભારત બીજ' બ્રાન્ડ હેઠળ ખેડૂતોને પ્રમાણિત ગુણવત્તાવાળા બીજોની સમયસર ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરશે.

આ ટોચની સહકારી સંસ્થા (Apex Society) પ્રાથમિક કૃષિ ઋણ સમિતિઓ (PACS)ના માધ્યમથી ભારત સરકારના વિવિધ મંત્રાલયોની યોજનાઓ અને નીતિઓનો લાભ ઉઠાવશે અને 'સંપૂર્ણ સરકારી અભિગમ' હેઠળ બે પેઢીના બીજોના ઉત્પાદન, પરીક્ષણ, પ્રમાણન, ખરીદી, પ્રક્રિયા, સંગ્રહ, બ્રાન્ડિંગ, લેબલિંગ અને પેકેજિંગ જેવી પ્રવૃત્તિઓ પર કેન્દ્રિત રહેશે.

BBSSL કૃષિ સંશોધન સંસ્થાઓ સાથે હાથ મિલાવશે

દેશમાં રોગપ્રતિકારક બીજ જાતો વિકસાવવાનું અને ખેતીમાં વધુ ઉપજ મેળવવાનો સંકલ્પ સાકાર કરવા માટે બીબીએસએસએલએ કૃષિ સંશોધન સંસ્થાઓ સાથે સહયોગ સ્થાપ્યો છે. આ અંતર્ગત, બીબીએસએસએલએ વિવિધ પાકો અને જાતોની ઉન્નત ગુણવત્તાવાળી અને ઊંચી ક્ષમતા ધરાવતી જનક (બ્રીડર) જાતો મેળવવા તેમજ ફાઉન્ડેશન અને જનક બીજોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે મહત્વપૂર્ણ સંશોધન સંસ્થાઓ સાથે ભાગીદારી કરી છે. આ આયોજિત પહેલ હેઠળ જે મુખ્ય સંસ્થાઓ સાથે એમઓયુ પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા છે તેમાં ભારતીય કૃષિ સંશોધન સંસ્થા (IARI), નવી દિલ્હીનો સમાવેશ થાય છે; પંજાબ કૃષિ યુનિવર્સિટી, લુધિયાણા (PAU), પંજાબ; ભારતીય મકાઈ સંશોધન સંસ્થા (IIMR), લુધિયાણા, પંજાબ; ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મિલેટ્સ રિસર્ચ (IIMR), હૈદરાબાદ, તેલંગાણા; જીબી પંત યુનિવર્સિટી ઓફ એગ્રીકલ્ચર એન્ડ ટેકનોલોજી, પંતનગર, ઉત્તરાખંડ અને રિજનલ ટેકનોલોજી મેનેજમેન્ટ અને બિઝનેસ પ્લાનિંગ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ યુનિટ આઈએઆરઆઈ, પુસા, નવી દિલ્હી

ગયા રવિ સીઝનમાં 11,594 ક્વિન્ટલ ફાઉન્ડેશન બીજનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું.

'ભારત બીજ'ના વિતરણ માટે રિટેલ દુકાનોની સ્થાપના કરવામાં આવી.

ગયા ખરીફ સીઝનમાં 10 રાજ્યોમાં 7 પાકોની 23 જાતોની વાવણી કરવામાં આવી.

5,596 હેક્ટરમાં કુલ 1,64,804 ક્વિન્ટલ પ્રમાણિત બીજનું ઉત્પાદન થયું.

વિવિધ પાકના 38,126 ક્વિન્ટલ બીજ વિતરણ કરવામાં આવ્યા.

બિબીએસએસએલને એક દઝનથી વધુ રાજ્યોમાં લાયસન્સ મળ્યા છે.

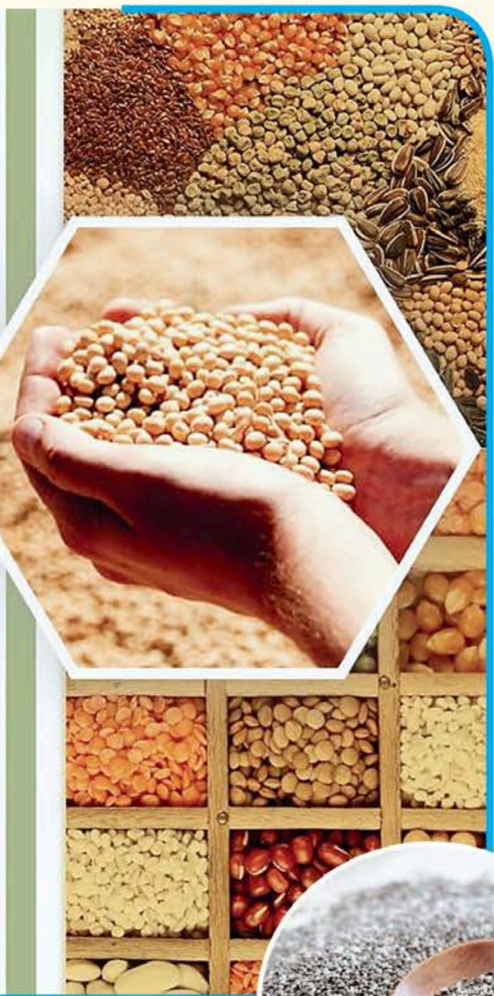

સમાવેશ થાય છે.

બીબીએસએસએલ અનેક અન્ય મહત્વપૂર્ણ પહેલો પણ કરી રહ્યું છે. આ ટોચની બીજ સહકારી સંસ્થા કેટલીક નિશ્ચિત પાકોમાં ભારતીય કૃષિ પરિસ્થિતિઓને અનુરૂપ ઊંચી ઉપજ આપતી, રોગપ્રતિકારક અને વિશિષ્ટ ગુણધર્મો ધરાવતી સંકર જાતોના વિકાસની દિશામાં સક્રિય ભૂમિકા ભજવી રહી છે.

આ માટે જેમની સાથે સહયોગ માટે પહેલ કરવામાં આવી છે, તેમાં રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંશોધન સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે, જેમ કે અર્ધ-શુષ્ક ઉષ્ણકટિબંધ માટેનું આંતરરાષ્ટ્રીય પાક સંશોધન સંસ્થાન હૈદરાબાદ, આંતરરાષ્ટ્રીય ભાત સંશોધન સંસ્થાન (IRRI) વારાણસી, ભારતીય ઘાસ અને ચારો સંશોધન સંસ્થાન (IGFRI) ઝાંસી, ભારતીય શાકભાજી સંશોધન સંસ્થાન (IIVR) વારાણસી, ભારતીય દાળ સંશોધન સંસ્થાન (IIPR) કાનપુર, રાષ્ટ્રીય મકાઈ અને જ્વાર સંશોધન કેન્દ્ર તેમજ વર્લ્ડ શાકભાજી કેન્દ્ર અને કાસેટ્સાર્ટ યુનિવર્સિટી, બંને થાઈલેન્ડ સ્થિત સંસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે.

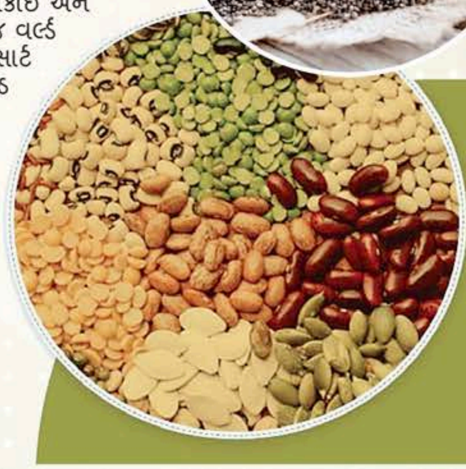

International Year 2025 of Cooperatives
Cooperatives Build a Better World

ઇફકોની કલોલ એકમના સ્વર્ણજયંતી સમારંભમાં શ્રી અમિત શાહએ કહ્યું:

ખેડૂતોની સમૃદ્ધિનો આધાર બનશે બીજ સંશોધન કેન્દ્ર

➲ નેનો યુરિયા અને નેનો ડી.એ.પી. દ્વારા ઇફકોએ વિશ્વભરમાં ભારતના સહકારી ક્ષેત્રની પ્રતિષ્ઠા વધારી છે.

➲ આખી દુનિયામાં ઇફકોના નેનો યુરિયા અને નેનો ડી.એ.પી. માટે માંગ વધી છે.

➲ ઇફકો ઓછા મૂલ્યે ઉચ્ચ ગુણવત્તાના ધોરણ સુધી પહોંચવામાં સફળ રહ્યું છે.

સહકાર ઉદય ટીમ

અમારી સહકારી સંસ્થાઓને મજબૂત બનાવવા માટે પ્રાથમિક કૃષિ સહકારી સમિતિઓ (પેક્સ) અને સહકારી ડેરીઓને મજબૂત બનાવવી પડશે. આ માટે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીની આગેવાની હેઠળ સરકાર દ્વારા પેક્સ તથા તમામ સહકારી સંસ્થાઓના કમ્પ્યુટરાઇઝેશન, પેક્સને નવી વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડવી અને સહકારી તંત્ર દ્વારા ડેરીઓના અર્થતંત્રને સર્વસમાવેશક બનાવવા જેવા મહત્વપૂર્ણ પ્રયાસો હાથ ધરવામાં આવ્યા છે. આ વિચારોને કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે ગુજરાતના ગાંધીનગર ખાતે બીજ સંશોધન કેન્દ્રના શિલાન્યાસ પ્રસંગે વ્યક્ત કર્યા હતા. શ્રી શાહે જણાવ્યું કે ઇફકોએ બીજ સંશોધન કેન્દ્રની શરૂઆત કરી છે. આ સંશોધન કેન્દ્ર અમારી જમીનની ઉત્પાદકતા વધારશે, પાકને વધુ પૌષ્ટિક બનાવશે અને આપણા હજારો વર્ષ જૂના પરંપરાગત બીજોના સંરક્ષણ માટે પણ કામ કરશે. સંશોધન કેન્દ્ર એવા પ્રકારનો સુધારો લાવશે જેનાથી ખેતીમાં પાણી અને ખાતરનો ઉપયોગ ઘટાડાઈ શકે.

ઇફકોએ કલોલ એકમના સ્વર્ણ જયંતી સમારોહ દરમિયાન કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે બીજ સંશોધન કેન્દ્રનું ભૂમિપૂજન કર્યું અને જણાવ્યું કે ભારત આજના સમયમાં અનાજ ક્ષેત્રે આત્મનિર્ભર બની ચૂક્યું છે. તેમણે જણાવ્યું કે આ આત્મનિર્ભરતા હાંસલ કરવામાં ઇફકોએ અગત્યની ભૂમિકા ભજવી છે. ઇફકોએ દેશના ખેડૂતોને ખાતર સાથે જોડવાનું અને પછી ખાતરને સહકારી તંત્ર સાથે જોડવાનું મહત્ત્વપૂર્ણ કાર્ય સફળતાપૂર્વક કર્યું છે. શ્રી શાહે જણાવ્યું કે જે બીજ સંશોધન કેન્દ્રની

આજે શરૂઆત થઈ છે, તે કેન્દ્ર આપણા ખેડૂતોની સમૃદ્ધિ વધારવાનું મહત્વનું સાધન બનશે.

તેમણે ઉમેર્યું કે ઇફકોએ સંશોધન અને વિકાસના અનેક કાર્યો કર્યા છે. ખાતરના માર્કેટિંગ, બ્રાન્ડિંગ અને તેને દેશના દરેક ખેડૂત સુધી પહોંચાડવાની જવાબદારી પણ ઇફકોએ ખૂબ કુશળતાપૂર્વક નિભાવી છે. શ્રી શાહે વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો કે જ્યારે ઇફકોએ પોતાની શતાબ્દી પૂર્ણ કરશે ત્યારે વિશ્વભરની સહકારી સંસ્થાઓમાં તેનું પ્રતિષ્ઠાનું સ્થાન વધુ મજબૂત બની ચૂક્યું હશે. તેમણે જણાવ્યું કે જ્યારે પચાસ વર્ષ પહેલા ઇફકોની સ્થાપના કરવામાં આવી ત્યારે કોઈએ કલ્પના પણ નહોતી કરી કે તે અહિયાં સુધી પહોંચશે. ઇફકોએ પચાસ વર્ષમાં દર્શાવ્યું છે કે જ્યારે સહકારી તત્વો અને કોર્પોરેટ મૂલ્યો સાથે મળીને કાર્ય કરે ત્યારે અસાધારણ પરિણામો મળે છે. આ પચાસ વર્ષની ગૌરવમય યાત્રા આપણા દેશની ખેતી, અનાજ ઉત્પાદન અને ગ્રામિણ અર્થતંત્રને મજબૂત બનાવવાની સાથે ખેડૂતોની આવક અને જીવનશૈલી સુધારવા માટે સમર્પિત રહી છે. તેમણે વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો કે આગામી પચાસથી એકસો વર્ષ સુધી ઇફકોએ ભારતની ખેતીને વધુ આધુનિક અને ઉત્પાદક બનાવવા તેમજ જમીન અને પર્યાવરણના સંરક્ષણ માટે અગ્રણી ભૂમિકા ભજવવી રહેશે. અંતમાં શ્રી શાહે કહ્યું કે ઇફકોએ આજ સુધી જે કામ હાથ ધર્યું છે, તેને સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરવાનું સિદ્ધ કર્યું

ઇફકોએ ભારતના સહકારી ક્ષેત્રની દુનિયામાં આગવી ઓળખ બનાવી: અમિત શાહ

શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું કે ઇફકોએ નેનો યુરિયા અને નેનો ડીએપીના ક્ષેત્રમાં સમગ્ર વિશ્વમાં ભારતના સહકારી ક્ષેત્રની આગવી છાપ છોડી છે. જેના પરિણામે ઇફકોના નેનો યુરિયા અને નેનો ડીએપીની વૈશ્વિક માંગ સતત વધી રહી છે. તેમણે કહ્યું કે જ્યારે કલોલ ખાતે ઇફકોના કારખાનાનું ભૂમિપૂજન કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે તેને એક મોટી કૃષિ ક્રાંતિ માનવામાં આવી હતી. સમય સાથે વધતા વિકાસ અને વિસ્તરણ સાથે, ઇફકોએ નેનો લિક્વિડ યુરિયા અને નેનો લિક્વિડ ડીએપીના સંશોધન અને પ્રયોગો દ્વારા તેનું ઉત્પાદન પણ નોંધપાત્ર રીતે વધાર્યું છે. ઇફકોએ માત્ર પોતાની ઉત્પાદન ક્ષમતા

90	90 લાખ મેટ્રિક ટન ઇફકોની ખાતર ઉત્પાદન ક્ષમતા
40	₹40,000 કરોડનો ઇફકોનો વાર્ષિક ટર્નઓવર
32	₹3,200 કરોડનો નફો ઇફકોને થયો છે

વધારવાની સાથે ખેડૂતની જાગૃતતા પણ નોંધપાત્ર રીતે વિસ્તારી છે. સંશોધન અને અભ્યાસના આધારે લેબોરેટરીના પરીક્ષણોને ખેડૂતની જમીન સુધી પહોંચાડવાનો સફળ પ્રયાસ કર્યો છે.

ઇફકોએ કંડલા અને કલોલ (ગુજરાત), ફૂલપુર અને આમલા (ઉત્તર પ્રદેશ) તથા પારાદીપ (ઓડિશા) સ્થિત યુનિટ્સમાંથી ખાતરનું ઉત્પાદન કર્યું છે. આ ઉત્પાદનના વ્યાપક યોગદાનથી ભારત આજે ખાતર ક્ષેત્રે આત્મનિર્ભર બની ગયું છે.શ્રી શાહે જણાવ્યું કે હાલ ઇફકોએ 90 લાખ મેટ્રિક ટન ખાતર ઉત્પાદન કરવાની ક્ષમતા હાંસલ કરી છે, જેમાંથી 40,000 કરોડ રૂપિયાનો વાર્ષિક ટર્નઓવર થતો છે અને 3,200 કરોડ રૂપિયાનો નફો થયો છે. આજે ઇફકોના ઉત્પાદનો વિશ્વભરમાં વેચાઈ રહ્યા છે.

તેમણે કહ્યું કે છેલ્લા પચાસ વર્ષોમાં ઇફકોએ કેમિકલ ખાતરથી લઈ નેનો અને બાયો ખાતર સુધીની યાત્રા સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરી છે. શરૂઆતમાં ભારત ફક્ત ઉત્પાદનના પ્રમાણ પર ધ્યાન આપતું હતું, જ્યારે હવે લક્ષિત અને નિયંત્રિત ખાતર દ્વારા પાકને જરૂરી પોષણ મળે અને જમીનની ગુણવત્તા પણ જળવાય તેનું ધ્યાન રાખવામાં આવે છે. ઇફકોએ જે નેનો યુરિયા અને નેનો ડીએપી લિક્વિડ તૈયાર કર્યા છે, તે ખેડૂતને પાક માટે અન્ય કોઈ પણ વધારાના ખાતરની જરૂર વિના પૂરતું પોષણ પૂરું પાડી શકે છે.

ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટીને સંસદની મંજૂરી

સહકારી શિક્ષણ-પ્રશિક્ષણ થશે વધુ મજબૂત

- સહકાર ક્ષેત્રમાં કુશળ વ્યાવસાયિકોની માગ હવે પૂર્ણ થશે, દર વર્ષે આ યુનિવર્સિટીમાં આશરે આઠ લાખ લોકોને તાલીમ આપવામાં આવશે.
- યુવાનો માટે ડિગ્રી, ડિપ્લોમા, સર્ટિફિકેટ અને પીએચડી જેવા કોર્સો દ્વારા દક્ષતા અને ક્ષમતા વિકાસ થશે.

સહકાર ઉદય ટીમ

સહકાર ક્ષેત્ર માટે અલગ મંત્રાલય બને ત્યારથી છેલ્લાં ત્રણ-સાડા ત્રણ વર્ષમાં આ ક્ષેત્રમાં વ્યાપક સુધારાઓ કરવામાં આવ્યા છે. કેન્દ્ર સરકારની વિવિધ પહેલો દ્વારા સહકારી આંદોલનને મજબૂતી મળી છે અને આ ક્ષેત્રમાં કુશળ વ્યાવસાયિકો, નવીનતા અને નવી રણનીતિઓની માગમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો છે. આ વધતી માગને પૂરું પાડવા માટે રાષ્ટ્રીય સ્તરે એવા શિક્ષણ સંસ્થાનની જરૂરિયાત અનુભવી હતી, જે માત્ર સહકારી શિક્ષણ અને તાલીમને જ વેગ આપવાનું કામ ન કરે, પણ તેના માધ્યમથી યુવાન મેનેજમેન્ટ પ્રોફેશનલ્સ તૈયાર કરી સહકારી સંસ્થાઓની કાર્યક્ષમતા વધારવામાં સહાયક બની શકે. આને ધ્યાનમાં રાખીને દેશની પ્રથમ કેન્દ્રીય સહકારી યુનિવર્સિટીની કલ્પના કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી. આ યુનિવર્સિટી સહકાર ક્ષેત્રમાં કુશળ વ્યાવસાયિકોની હાજરીથી પારદર્શિતા વધારવામાં, ડિજિટલ ઇનોવેશનના માધ્યમથી સહકારી પ્લેટફોર્મ પર સંશોધન કરવા, આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણોના આધારે સહકારી સંસ્થાઓના નિર્માણમાં અને નવી યોજનાઓના વિકાસ માટે નાણાકીય રણનીતિઓ રચવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે. આ માટે સંસદના બજેટ સત્રના પ્રથમ તબક્કા દરમિયાન બંને સદનમાં 'ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી બિલ, 2025' રજૂ કરવામાં આવ્યું અને સત્રના બીજા તબક્કા દરમિયાન તેને ધ્વનિમતથી પસાર કરવામાં આવ્યું. હવે યુનિવર્સિટીના નિર્માણનું કાર્ય ટૂંક સમયમાં શરૂ થવાની આશા છે.

ગુજરાતના આણંદ ખાતે આવેલા ગ્રામિણ વ્યવસ્થાપન સંસ્થાન (ઇરમા) ના પરિસરમાં નિર્માણ પામનાર આ કેન્દ્રિય યુનિવર્સિટીને ભારતમાં સહકારિતાની પાયાની રચના કરનારા અગ્રણીઓમાંના એક ગણાતા ત્રિભુવંદાસ કિશિભાઈ પટેલના નામ પર નામ આપવામાં આવ્યું છે. જેના વિચારોની ઊંડાણભરી અસર હેઠળ ગુજરાત રાજ્ય સહકારી દુધ વિતરણ સંઘ (GCMMF) નું ઊભું થયેલું માળખું, આજે સમગ્ર દેશ અને દુનિયામાં 'અમૂલ' નામે ઓળખાય છે. આ યુનિવર્સિટી બનાવવામાં માટે રૂ. 500 કરોડનો પ્રારંભિક અનુદાન વ્યવસ્થિત કરવામાં આવ્યો છે. વિશ્વભરમાં વર્ષ 2025ને આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારિતા વર્ષ તરીકે ઉજવવામાં આવી રહ્યું છે, ત્યારે ભારતમાં આવી સહકારી યુનિવર્સિટી સ્થાપવાની પહેલ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ બની જાય છે. ખરેખર, આ પહેલ સહકારી શિક્ષણ અને તાલીમ ક્ષેત્રે એક ઐતિહાસિક સુધારાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. યુનિવર્સિટી કુશળતા આધારિત તાલીમ, સંશોધન અને નેતૃત્વ વિકાસ પર કેન્દ્રિત રહેશે, જેનાથી યુવાનોને સહકારિતા અંગે ઊંડું શિક્ષણ પ્રાપ્ત થશે અને સહકારી ક્ષેત્રમાં સ્થાયી તેમજ સર્વસમાવેશક વિકાસને વધુ વેગ મળશે. આ યુનિવર્સિટીના માધ્યમથી સહકારી ક્ષેત્રે સંકલિત રીતે શિક્ષણ, તાલીમ અને સંશોધન માટે નવા અવસરો ઊભા થશે. આધુનિક શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ અપનાવતાં, યુનિવર્સિટી એવા તાલીમપ્રાપ્ત વ્યાવસાયિકોને તૈયાર કરશે કે જે દેશભરના સહકારી સંસ્થાઓના સંચાલનમાં સુધાર લાવશે. માનવ સંસાધનોની કાર્યક્ષમતા વધતા, સમગ્ર દેશમાં સહકારિતા ક્ષેત્રે દીર્ઘકાલીન અભ્યાસક્રમો અને સંસ્થાકીય

IFFCO

સુધારાઓનું એક મજબૂત નેટવર્ક વિકસાવવામાં આવશે.

સંસદ દ્વારા વિધેયક પસાર થયા બાદ કેન્દ્રિય ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીનો આભાર માનતાં જણાવ્યું હતું કે, 'આ વિધેયક દેશમાં સહકાર, નવાચાર અને રોજગારની ત્રિવેણી લાવશે. હવે સહકારી શિક્ષણ ભારતીય શૈક્ષણિક વ્યવસ્થા અને અભ્યાસક્રમનો અભિજ્ઞ હિસ્સો બનશે અને આ યુનિવર્સિટીના માધ્યમથી દેશભરના તાલીમપ્રાપ્ત યુવાનો સહકારી ક્ષેત્રને વધુ વિસ્તૃત, વ્યવસ્થિત અને આધુનિક યુગના અનુરૂપ બનાવી શકશે.'

ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી વિધેયક, 2025 પર લોકસભામાં થયેલી ચર્ચાનું ઉત્તર આપતાં શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું કે, "ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી ગ્રામિણ અર્થતંત્રને સશક્ત બનાવવાની સાથે સહકારી ક્ષેત્રમાં નવાચાર અને સંશોધનને પણ વેગ આપશે. આ યુનિવર્સિટી દ્વારા દર વર્ષે અંદાજે આઠ લાખ લોકોને તાલીમ આપવામાં આવશે. તેમાં શોર્ટ અને લૉંગ ટર્મ કોર્સ ઉપરાંત થોડાં દિવસો કે એક અઠવાડિયા સુધી ચાલનારા ટ્રેનિંગ કાર્યક્રમો પણ સામેલ રહેશે. આથી સમગ્ર દેશને સહકારિતાની ભાવના અને આધુનિક શિક્ષણથી સજ્જ યુવાન સહકારી નેતૃત્વ મળી શકશે. તેમણે જણાવ્યું કે, કોઓપરેટિવ ક્ષેત્રના વિકાસ અને વિસ્તરણને ધ્યાનમાં રાખતા, તાલીમપ્રાપ્ત માનવ સંસાધનની ખુબ જ જરૂર છે અને આ યુનિવર્સિટી એ જરૂરિયાત પૂર્ણ કરવા માટે કાર્ય કરશે. અહીંથી ડિગ્રી અને ડિપ્લોમા મેળવનારા યુવાનોને સહકારી ક્ષેત્રની સંસ્થાઓ અને કંપનીઓમાં રોજગારી મળશે.

શ્રી શાહના મતે, આ યુનિવર્સિટી દ્વારા ભારત વૈશ્વિક મૂલ્ય શ્રેણી (ગ્લોબલ વેલ્યૂ ચેઇન)માં પણ મોટો ફાળો આપી શકશે. નવા યુગની સહકારી સંસ્કૃતિની શરૂઆત પણ આ યુનિવર્સિટીથી થશે. આ યુનિવર્સિટી આત્મનિર્ભર ગ્રામિણ ભારતના નિર્માણનું સાધન બનશે. તેના માધ્યમથી સહકારી સિદ્ધાંતો અને પ્રવૃત્તિઓનો વિસ્તાર થશે અને સહકારી ક્ષેત્રને નવી ટેકનોલોજીનો લાભ મળશે. જેના પરિણામે ન માત્ર ગ્રામિણ અર્થતંત્ર મજબૂત બનશે, પણ સંશોધન અને નવાચારમાં પણ વધારો થશે, જેનાથી જમીનદીઠ સ્તરે કોઓપરેટિવ ક્ષેત્રને વધુ મજબૂતી મળશે.

રાજ્યસભામાં આ બિલ પર થયેલી ચર્ચામાં કેન્દ્રીય સહકાર રાજ્યમંત્રી શ્રી મુરલીધર મહોલે ઉત્તર આપતાં જણાવ્યું કે, "સહકારી ક્ષેત્રમાં ગતિશીલતા લાવવા અને તેના વિસ્તરણ માટે એક સંસ્થાગત વ્યવસ્થા જરૂરી છે. અનેક સહકારી સંસ્થાઓમાં કાર્યક્ષમતા કમી, મેનેજમેન્ટમાં અણશાસન અને તકનિકી સંસાધનોના મર્યાદિત ઉપયોગ જેવી પડકારો છે, જેના કારણે તેમનું પ્રદર્શન અસરગ્રસ્ત થાય છે. આ યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાથી સહકારી ક્ષેત્રનો વિસ્તાર થશે અને તેનો પ્રભાવ પણ વધશે, જેના પરિણામે નવાનાં સ્વરોજગારના અને નવાચારના અવસરો ઊભા થશે. પેક્સના સચિવથી લઈને એપેક્સ બેંકના એમ.ડી. સુધી, દરેક સ્તરે કાર્યક્ષમતા અને અનુશાસન માટે યોગ્ય તાલીમની જરૂરિયાત છે. અંદાજ મુજબ, આગામી પાંચ વર્ષોમાં સહકારી ક્ષેત્રમાં અંદાજે 17 લાખ તાલીમપ્રાપ્ત યુવાનોની જરૂર પડશે. આ જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખી આ યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાની પહેલ કરવામાં આવી છે."

દેશની બીજી સૌથી મોટી ખાતર સહકારી સંસ્થા કૃભકો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારી ગઠબંધન એશિયા-પેસિફિકના અધ્યક્ષ ડૉ. ચંદ્રપાલ સિંહ યાદવે 'ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી'ની સ્થાપનાના માટે કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહનો આભાર વ્યક્ત કરતાં જણાવ્યું કે, સહકારી યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાથી ગ્રામિણ અર્થતંત્રને સશક્ત બનાવવામાં મહત્વપૂર્ણ ફાળો મળશે.

સહકારી ક્ષેત્રમાં એક નવી ક્રાંતિ આવશે: ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થી

વિશ્વની સૌથી મોટી સહકારી સંસ્થા ભારતીય ખેડૂત ખાતર સહકારી મર્યાદિત (ઇફ્કો)ના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થિએ ભારતમાં પ્રથમ સહકારી યુનિવર્સિટી બનાવવાની સરકારની પહેલ અંગે કહ્યું કે, 'ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટીની સ્થાપના સહકારી સમિતિઓના વિકાસ માટે ઐતિહાસિક પગલું છે. આથી સહકારી ક્ષેત્રમાં નવી ક્રાંતિ આવશે. આ ઐતિહાસિક નિર્ણય માત્ર ગ્રામિણ અર્થતંત્રને મજબૂત બનાવશે નહિ, પરંતુ રોજગારના નવા અવસરો ઊભા કરશે અને સહકારી ક્ષેત્રને આધુનિક શિક્ષણ તથા સંશોધન સાથે જોડવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે.'

તેમણે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદી અને કેન્દ્રીય ગૃહ તથા સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહના આ પ્રશંસનીય પગલાનું સ્વાગત કરતા જણાવ્યું કે, સહકારી યુનિવર્સિટીની સ્થાપના ભારતીય કૃષિ, ખેડૂત અને ગ્રામિણ વિકાસ માટે ઘણું મોટું પગલું છે. આથી આપણા ગામો વધુ મજબૂત બનશે. સાથે જ, દેશભરમાં ક્ષેત્ર વિશિષ્ટ શાળાઓની સ્થાપનાથી ખાતર સહકારી સંસ્થાઓને, ખાસ કરીને ઇફ્કોને ફાયદો થશે. આથી સહકારી સમિતિઓને ખાતર વ્યવસ્થાપન અને માર્કેટિંગના ક્ષેત્રમાં વ્યાવસાયિકોની નવી પેઢી મળશે. હાલના સહકારી કર્મચારીઓ માટેના અલ્પકાલીન કોર્સો એ એક ગેમ ચેન્જર સાબિત થશે – આવું પગલું આ પહેલા ક્યારેય ભરાયું ન હતું. આ યુનિવર્સિટી હાજર કર્મચારીઓને તથા સહકારી સંસ્થાઓને કુશળ બનાવવા માટે તાલીમ આપશે, જે સહકારી ક્ષેત્ર માટે એક મોટી સંપત્તિ સાબિત થશે.

સહકારિતા ક્ષેત્ર માટે જરૂરી 17 લાખ કુશળ વ્યાવસાયિકોની માંગ પૂરી કરશે યુનિવર્સિટી

- તુરંત શરૂ થશે અભ્યાસ, યુનિવર્સિટી દ્વારા યુવાનો જોડાશે સહકારી ક્ષેત્ર સાથે
- ડિપ્લોમા, ડિગ્રી, પીએચડી અને મેનેજમેન્ટ સહિતના કોર્સો ઉપલબ્ધ રહેશે

સહકાર ઉદય ટીમ

સંસદના બજેટ સત્રના બીજા તબક્કામાં ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી બિલ, 2025 પસાર કરવામાં આવ્યું. આ સાથે જ દેશની પ્રથમ સહકારી યુનિવર્સિટી સ્થાપિત કરવાની દિશામાં માર્ગ ખુલ્લો થયો છે. દેશના સહકારી શિક્ષણ અને તાલીમ ક્ષેત્રે આ એક મોટો સુધારો ગણાય છે. યુનિવર્સિટી બની ગયાં બાદ યુવાન હવે આ ક્ષેત્રમાં પણ ડિપ્લોમા, ડિગ્રી, પીએચડી અને મેનેજમેન્ટ જેવા કોર્સ કરી શકશે અને પોતાના માટે કારકિર્દી બનાવી શકશે. કેન્દ્રના સહકારિતા રાજ્ય મંત્રી શ્રી મુરલીધર મોહોલ અનુસાર, વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વમાં અને દેશના પ્રથમ ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહના માર્ગદર્શન હેઠળ છેલ્લા ત્રણ અને અડધા વર્ષના કાર્યકાળમાં સહકારિતા મંત્રાલયે સહકારી ક્ષેત્રને મજબૂત બનાવવા માટે વિસ્તૃત સુધારાઓ કર્યા છે. આ સુધારાઓના કારણે આવનારા વર્ષોમાં સહકારી ક્ષેત્રમાં અંદાજે 17 લાખ કુશળ અને પ્રશિક્ષિત માનવ સંસાધનની જરૂર પડશે. આ યુનિવર્સિટી આ જરૂરીયાતોને પૂરું પાડવામાં સહાયક બનશે.

હાલમાં દેશભરમાં 8.40 લાખ સહકારી સમિતિઓ કાર્યરત છે, જેમાં 30 કરોડ સભ્યો જોડાયેલા છે અને 40 લાખથી વધુ કર્મચારીઓ કામ કરી રહ્યા છે. 'સહકાર ઉદય' સાથે વાતચીત દરમિયાન શ્રી મુરલીધર મોહોલે જણાવ્યું કે, "યુનિવર્સિટી બનાવવા વિચાર અમિતભાઈના મનમાં આવ્યો. દેશમાં સહકારિતાનું જેટલું વિશાળ સ્વરૂપ છે, તેમાં એક સંસ્થાકીય માળખું હોવું અનિવાર્ય છે. ડિપ્લોમા, ડિગ્રી, ગ્રેજ્યુએશન, પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએશન વગેરે વિવિધ પ્રકારના કોર્સ દ્વારા કુશળ માનવ સંસાધન તૈયાર થવું જોઈએ. જો આપણે આગળ વધવું હોય, તો ભવિષ્યની માંગને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયારીઓ આજે જ શરૂ કરવી પડશે – એ જ મંતવ્ય રહ્યો છે."

આ યુનિવર્સિટી સમગ્ર દેશ માટે હબ એન્ડ સ્પોક મોડલ પર કાર્ય કરશે. આ મોડલ દ્વારા દેશમાં કોઈ પણ રાજ્યમાં સહકારિતા સાથે જોડાયેલા શૈક્ષણિક સંસ્થાનોની સ્થાપના શક્ય બને છે, અને ત્યાંના શૈક્ષણિક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાઓ આ યુનિવર્સિટીની સાથે જોડાઈ શકે છે. આ ઉપરાંત, યુનિવર્સિટીની એક વિશિષ્ટતા એ પણ રહેશે કે જે રાજ્યમાં સંસ્થા હશે, ત્યાંની પ્રાંતીય ભાષામાં શિક્ષણ આપવાની સુવિધા ઉપલબ્ધ રહેશે. દેશભરમાં સહકારિતા ક્ષેત્રમાં કોઈ પણ પદ માટે – પેક્સના સચિવથી લઇને એપેક્સ બેંકના એમડી સુધી – યુવાનોને તૈયાર કરવા માટે અલગ-અલગ કોર્સ અને ડિગ્રીનો સમાવેશ તેમાં કરવામાં આવ્યો છે. તેમજ હાલ જે લોકો સહકારી ક્ષેત્રમાં કાર્યરત છે – જેમ કે પેક્સના સચિવ અથવા એપેક્સ બેંકના ઉચ્ચ અધિકારીઓ – તેમને પણ તાલીમ આપવાની વ્યવસ્થા આ યુનિવર્સિટી દ્વારા કરવામાં આવશે.

શ્રી મોહોલે જણાવ્યું કે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીની "સહકારથી સમૃદ્ધિ" ની કલ્પનાને સાકાર કરવા માટે યુનિવર્સિટી ખૂબ મહત્વની ભૂમિકા

સહકારી ક્ષેત્રનો થઈ રહ્યો છે કાયાકલ્પ.

કાર્યક્ષમતામાં સુધારો
પ્રશિક્ષિત માનવ સંસાધનથી સહકારી સંસ્થાઓની કાર્યક્ષમતા વધશે.

ડિજિટલ નવોત્થાન:
ડિજિટલ સહકારી પ્લેટફોર્મ દ્વારા સહકારી સંશોધનને પ્રોત્સાહન મળશે.

વૈશ્વિક સ્પર્ધા:
આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો પર સહકારી સંસ્થાઓનું નિર્માણ કરવામાં આવશે.

વ્યૂહરચનાનો વિકાસ
નવી ફંડિંગ યોજનાઓ વિકસાવવા માટે સહાય મળશે.

કાનૂની માર્ગદર્શન:
કાનૂની પડકારોનો સામનો કરવા માટે મદદ મળશે.

વિકાસ લક્ષ્યોમાં સહકાર:
સહકારિતાના માધ્યમથી સસ્ટેનેબલ ડેવલપમેન્ટ ગોલ્સ (SDGs) પ્રાપ્ત કરવામાં સહયોગ મળશે.

ભજવી શકે છે. માત્ર કુશળ માનવ સંસાધન ઊભું કરવું નહીં, પરંતુ સહકારના ભાવને મજબૂત બનાવવા માટે પણ આ પ્લેટફોર્મ ઉપયોગી સાબિત થશે. યુનિવર્સિટી એ એવો માધ્યમ હશે જે યુવાનોને સહકારિતા સાથે જોડશે. આજે જોવામાં આવે તો કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં નોકરી મેળવવી હોય કે બિઝનેસ શરૂ કરવો હોય, તો એ માટે સંબંધિત કોર્સ અને શિક્ષણ ઉપલબ્ધ છે – એન્જિનિયરિંગ હોય, મેડિકલ હોય, મેનેજમેન્ટ હોય કે અન્ય કોઈ ક્ષેત્ર, ત્યાં કોલેજો અને સંસ્થાઓ હાજર છે. પણ સહકારી ક્ષેત્ર માટે એવી કોઈ વ્યવસ્થા હજુ સુધી ઉપલબ્ધ નહોતી. આ યુનિવર્સિટી યુવાનો માટે નેતૃત્વ વિકસાવવાનો પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે, અને તેનાથી તેમનું ભવિષ્ય સુરક્ષિત બની રહેશે.

ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટીથી સહકારી કાર્યક્ષમતા, પારદર્શિતા, ડિજીટલ નવીનતા, આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો પર સંસ્થાઓની રચના અને નવી ફંડિંગની વ્યૂહરચનાઓ જેવા અનેક લાભો મળશે. આ યુનિવર્સિટીના માધ્યમથી સહકારી સંસ્થાઓના સતત વિકાસને નવી દિશા મળશે. જ્યારેથી અલગ સહકારિતા મંત્રાલયની રચના કરવામાં આવી છે, ત્યારેથી સહકારી ક્ષેત્રને આધુનિક બનાવવા અને તેનો વ્યાપ વધારવા માટે લગભગ પાંચ દઝનથી વધુ પહેલો કરવામાં આવી છે. વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના 2047 સુધી વિકસિત ભારતના લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે ગ્રામિણ અર્થતંત્રને મજબૂત બનાવવું જરૂરી છે, જે સહકારિતા દ્વારા શક્ય છે. એ જ વિચારધારાને ધ્યાનમાં રાખીને દેશની પહેલી કોઓપરેટીવ યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરવામાં આવી રહી છે. આ યુનિવર્સિટી દ્વારા નવા લોકો માટે શિક્ષણ અને તાલીમ સાથે-સાથે સહકારી ક્ષેત્રમાં હાલ કાર્યરત કર્મચારીઓના કૌશલ્ય વિકાસ પર પણ ધ્યાન આપવામાં આવશે. દરેક માટે તાલીમની વ્યવસ્થા થકી સહકારિતા ક્ષેત્ર વધુ મજબૂત બનશે. સહકારી ક્ષેત્ર એક વિશાળ વ્યવસ્થા છે જે સમાજના દરેક સ્તરો સાથે જોડાયેલું છે. સહકારિતામાં જોડાયેલા લોકોને યોગ્ય તાલીમ આપી સહકારી

> સેન્ટ્રલ સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહના માર્ગદર્શન હેઠળ સાડા ત્રણ વર્ષના કાર્યકાળ દરમિયાન સહકારી ક્ષેત્રને મજબૂત બનાવવા માટે વ્યાપક સુધારા કરવામાં આવ્યા છે. આ સુધારાના પરિણામે આવતા વર્ષોમાં સહકારિતા ક્ષેત્રમાં 17 લાખ કુશળ અને તાલીમપ્રાપ્ત માનવ સંસાધનની જરૂરત રહેશે. ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી આ જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવામાં મહત્વપૂર્ણ સાબિત થશે.
>
> – શ્રી મુરલીધર મોહોલ,
> કેન્દ્રીય સહકારિતા રાજ્ય મંત્રી

આંદોલનને વધુ મજબૂત બનાવી શકાય છે. આ પહેલ એક મોટી સિદ્ધિ બની રહેશે, જે સહકારિતાને નવી દિશા અને શક્તિ આપશે. આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારી વર્ષના અવસરે શરૂ કરાયેલી આ પહેલ ભારતની આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારી છબી પણ મજબૂત કરશે.

સહકારિતા રાજ્ય મંત્રી શ્રી મુરલીધર મોહોલે જણાવ્યું શક્ય તેટલી વહેલી તકે અહીં શિક્ષણ અને તાલીમ શરૂ થાય એ માટે સરકાર પ્રયત્નશીલ છે. આનંદ સ્થિત ઇરમા (IRMA) માં આધારભૂત માળખું તૈયાર છે, ત્યાં ફેકલ્ટી અને બિનશૈક્ષણિક સ્ટાફ પણ તૈયાર છે. ખૂબ જ ટૂંક સમયમાં યુનિવર્સિટી શરૂ કરવામાં આવશે અને પછી તેનું સમગ્ર દેશમાં વિસ્તરણ કરવામાં આવશે.

આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારી ગઠબંધન (ICA) ના મહાનિદેશક શ્રી જેરોન ડગલસે જણાવ્યું કે આ એક એવું પગલું છે જે માત્ર ભારતીય સહકારી આંદોલનને જ મજબૂત કરશે નહીં, પરંતુ જ્ઞાનના આદાન-પ્રદાન અને તાલીમ કાર્યક્રમો દ્વારા વૈશ્વિક સહકારી આંદોલનમાં પણ મૂળભૂત ભૂમિકા નિભાવે તેવી શક્તિ ધરાવે છે.

7/10/25, 6:07 PM Sahkar Uday 25 Issue - Gujrati

International Year of Cooperatives 2025
Cooperatives Build a Better World

રામેશ્વરમમાં નવા પંબન પુલના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ જણાવ્યું

ભારતની નીલી અર્થવ્યવસ્થા દેશના વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે

સહકાર ઉદય ટીમ

➲ **તમિલનાડુને પાંચ વર્ષમાં પીએમ મત્સ્ય સંપદા યોજના હેઠળ પૂરતું ભંડોળ મળ્યું, માછીમારોને આધુનિક સુવિધાઓ મળી રહી છે.**

➲ **તમિલનાડુને 8,300 કરોડ રૂપિયાની ભેટ મળી, પ્રધાનમંત્રીએ વિવિધ રેલ અને રોડ પ્રોજેક્ટ્સનું ઉદ્ઘાટન કર્યું**

પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ કહ્યું છે કે ભારતની નીળી અર્થતંત્ર (Blue Economy) દેશના વિકાસમાં મહ્ત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે અને આ ક્ષેત્રમાં તમિલનાડુની શક્તિને વૈશ્વિક સ્તરે ઓળખ મળશે. તેમણે તમિલનાડુના રમેશ્વરમ ખાતે રૂ. 8,300 કરોડથી વધુ કિંમતની વિવિધ રેલ અને માર્ગ યોજનાઓના શિલાન્યાસ અને લોકાર્પણના અવસર પર આ વાત કરી. ભારતની લાંબી દરિયાકાંઠી અને ભૂમિ પરના વિશાળ જળ વિસ્તારને ધ્યાનમાં લેતાં માછીમારી ક્ષેત્રમાં વિકાસની અપાર શક્યતાઓ છે. દરિયાઈ માછીમારોના જીવનમાં સુધાર લાવવા અને માછીમારી સાથે જોડાયેલા ખેડૂતોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કેન્દ્ર સરકાર અનેક પ્રકારની યોજનાઓ ચલાવી રહી છે.

પ્રધાનમંત્રીએ જણાવ્યું કે કેન્દ્ર સરકાર રાજ્યના માછીમારી સંબંધિત આધારભૂત ઢાંચાને મજબૂત બનાવવા માટે તમામ જરૂરી સહાય આપી રહી છે. છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં તમિલનાડુને પીએમ મત્સ્ય સંપદા યોજના અંતર્ગત પૂરતી નાણાકીય રકમ આપવામાં આવી છે, જેના દ્વારા માછીમારોને આધુનિક સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવાના સરકારના પ્રયત્નોને વધુ બળ મળ્યું છે. તેમાં સમુદ્રી શેવાળ ઉદ્યાન, માછલી પકડવાના બંદરો અને લૅન્ડિંગ સેન્ટરોમાં સૈકડો કરોડ રૂપિયાનું રોકાણ સામેલ છે. છેલ્લા એક દાયકામાં શ્રીલંકામાંથી 3,700 થી વધુ માછીમારોને પરત લાવવામાં આવ્યા છે, જેમાંથી 600થી વધુને ગયા વર્ષમાં જ પરત લાવવામાં આવ્યા હતા.

રામેશ્વરમમાં તેમણે ભારતના પ્રથમ વર્ટિકલ લિફ્ટ સી બ્રિજ – પમ્બન પુલનું ઉદ્ઘાટન કર્યું અને માર્ગ પુલ પરથી ટ્રેન અને એક જહાજને ફરી ઝંડી બતાવી પુલના સંચાલનનો અનુભવ કર્યો. રામેશ્વરમને મુખ્ય ભૂમિ સાથે જોડતો આ પુલ વૈશ્વિક મંચ પર ભારતીય ઈજનેરીની નોંધપાત્ર સિદ્ધિ છે. આ પુલ રૂ. 700 કરોડથી વધુ ખર્ચે નિર્માણ કરવામાં આવ્યો છે. તેની લંબાઈ 2.08 કિમી છે જેમાં 99 સ્પેન અને 72.5 મીટરનો વર્ટિકલ લિફ્ટ સ્પેન છે, જે 17 મીટરની ઊંચાઈ સુધી ઉઠી શકે છે. આથી જહાજોની સરળ અવરજવર અને ટ્રેનના અનાવરોધિત સંચાલન સુનિશ્ચિત થાય છે. આ પુલને આવનારા સમયની માંગોને ધ્યાનમાં રાખીને ડબલ રેલ ટ્રેક માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યો છે. શ્રી મોદીએ કહ્યું કે તેમને રામનવમીના પાવન દિવસે

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/gqxa/ 18/32

રૂ. 83,000 કરોડની વિકાસ યોજનાઓ દેશને સમર્પિત કરવાનો અવસર મળ્યો. આ રેલ અને માર્ગ યોજનાઓ તમિલનાડુમાં કનેક્ટિવિટીનો મહત્વપૂર્ણ રીતે વિકાસ કરશે. રાજ્ય માટે આ એક પરિવર્તનકારી પહેલ છે.

છેલ્લા 10 વર્ષમાં કરવામાં આવેલા વિકાસ કાર્યોનો ઉલ્લેખ કરતાં શ્રી મોદીએ કહ્યું કે, "છેલ્લા 10 વર્ષમાં ભારતની અર્થવ્યવસ્થા બે ગણી થઈ ગઈ છે. આ વૃદ્ધિનું એક મુખ્ય કારણ દેશનો નોંધપાત્ર આધુનિક આધારભૂત ઢાંચો છે. છેલ્લા એક દાયકામાં રેલવે, માર્ગ, હવાઈ અડ્ડા, બંદરો, વીજળી, પાણી અને ગેસ પાઈપલાઇન જેવા બેઝિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર માટેના બજેટમાં લગભગ છ ગણી વૃદ્ધિ કરવામાં આવી છે. આજે સમગ્ર દેશમાં મેગા પ્રોજેક્ટ્સ ઝડપથી આગળ વધી રહ્યાં છે. જ્યારે ભારતનો દરેક વિસ્તાર પરસ્પર જોડાય છે, ત્યારે વિકસિત રાષ્ટ્ર બનવાનો માર્ગ વધુ મજબૂત બને છે." જેમ જેમ ભારતનો દરેક રાજ્ય જોડાય છે, તેમ દેશની સમગ્ર ક્ષમતા પ્રગટ થવા લાગે છે.

ભારતને વિકસિત રાષ્ટ્ર બનાવવાની યાત્રામાં તમિલનાડુની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકાની ઝાંખી આપતાં તેમણે જણાવ્યું કે જેમ જેમ તમિલનાડુની ક્ષમતા વધશે, તેમ ભારતનો વિકાસ પણ વધુ ઝડપથી થશે. છેલ્લા દાયકામાં કેન્દ્ર સરકારે 2014 પહેલાની તુલનામાં તમિલનાડુના વિકાસ માટે ત્રણ ગણી વધુ રકમ ફાળવી છે, જેને કારણે રાજ્યના આર્થિક અને ઔદ્યોગિક વિકાસને ઘણો લાભ મળ્યો છે. તમિલનાડુમાં આધુનિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો વિકાસ ભારત સરકારની પ્રાથમિકતાઓમાં સામેલ છે. છેલ્લા દસ વર્ષમાં તમિલનાડુ માટેનું રેલવે બજેટ સાતગણું વધી ગયું છે. 2014 પહેલા રાષ્ટ્રીય રેલ પ્રોજેક્ટ્સ માટે તમિલનાડુને દર વર્ષે ફક્ત 900 કરોડ રૂપિયાની જ ફાળવણી મળતી હતી, જ્યારે આ વર્ષે તમિલનાડુ માટે રેલવે બજેટ રૂ. 6,000 કરોડથી વધુ છે. ભારત સરકાર રાજ્યના 77 રેલવે સ્ટેશનોનું આધુનિકીકરણ કરી રહી છે, જેમાં રમેશ્વરમ સ્ટેશન પણ સામેલ છે.

ગ્રામિણ માર્ગો અને રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગોના વિકાસમાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ નોંધાઈ છે. 2014થી કેન્દ્ર સરકારના સહયોગથી તમિલનાડુમાં 4,000 કિમીથી વધુ માર્ગોનું નિર્માણ થયું છે. ચેન્નઈ પોર્ટને જોડતો એલિવેટેડ કોરિડોર આધુનિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું એક વધુ ઉત્તમ ઉદાહરણ બનશે. ચેન્નઈ મેટ્રો જેવી આધુનિક જાહેર

પરિવહન વ્યવસ્થાઓ તમિલનાડુમાં મુસાફરીને વધુ સરળ બનાવી રહી છે. છેલ્લા દાયકામાં ભારતે સામાજિક આધારભૂત ઢાંચામાં રેકોર્ડ લેવલનું રોકાણ કર્યું છે. પીએમ આવાસ યોજનામાં ગરીબ પરિવારો માટે 4 કરોડથી વધુ પક્કા મકાન બનાવવામાં આવ્યા છે, જેમાં તમિલનાડુમાં નિર્મિત 12 લાખથી વધુ પક્કા મકાનોનો સમાવેશ થાય છે. લગભગ 12 કરોડ ગ્રામિણ પરિવારોને પહેલીવાર નળથી પીવાનું પાણી પ્રાપ્ત થયું છે, જેમાં તમિલનાડુના 1.11 કરોડ પરિવાર સામેલ છે. પીએમ કિસાન સન્માન નિધિ યોજના હેઠળ તમિલનાડુના નાના ખેડૂતોને આશરે રૂ. 12,000 કરોડ મળ્યા છે. સાથે જ પીએમ ફસલ વીમા યોજના દ્વારા પણ ખેડૂતોને લાભ મળ્યો છે, જેના અંતર્ગત રૂ. 14,800 કરોડના દાવાઓ કરવામાં આવ્યા છે.

નાગરિકોને ગુણવત્તાયુક્ત અને સસ્તી આરોગ્યસેવાઓ આપવી કેન્દ્ર સરકારની પ્રતિબદ્ધતા છે. આયુષ્માન ભારત યોજના હેઠળ તમિલનાડુમાં 1 કરોડથી વધુ લોકોનું નિઃશુલ્ક સારવાર થયું છે, જેના કારણે રાજ્યના અનેક પરિવારોનો રૂ. 8,000 કરોડનો ખર્ચ બચ્યો છે. તમિલનાડુમાં 1,400થી વધુ જન ઔષધી કેન્દ્ર કાર્યરત છે, જ્યાં દવાઓ 80 ટકા સુધીની રિયાયતી દરે ઉપલબ્ધ છે. આ સસ્તી દવાઓના કારણે રાજ્યના લોકોને કુલ રૂ. 700 કરોડથી વધુની બચત થઈ છે. નરેન્દ્ર મોદી સરકારે આ બાબત માટે પ્રતિબદ્ધતા વ્યક્ત કરી છે કે ભારતમાં યુવાનોએ ડોક્ટર બનવા માટે વિદેશ જવાની જરૂર ન પડે. આ હેતુથી તાજેતરના વર્ષોમાં તમિલનાડુમાં 11 નવા મેડિકલ કોલેજ શરૂ કરવામાં આવ્યા છે. વડાપ્રધાને તમિલનાડુ સરકારને અનુરોધ કર્યો છે કે તેઓ તામિલ ભાષામાં મેડિકલ શિક્ષણના કોર્સ શરૂ કરે જેથી ગરીબ પરિવારના બાળકોને વધુ સારી તક મળી શકે.

પંબન પુલ ટેક્નોલોજી અને પરંપરાના મિલનનું પ્રતિક છે.

વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ જણાવ્યું કે, "રામેશ્વરમ માટેનું નવું પંબન પુલ ટેક્નોલોજી અને પરંપરાના સમન્વયનું પ્રતિક છે. હજારો વર્ષ જૂનું એક શહેર હવે 21મી સદીના ઇજનેરીના ચમત્કાર સાથે જોડાઈ ગયું છે. આ પુલ ભારતનો પહેલો વર્ટિકલ લિફ્ટ રેલવે મેરાઇન પુલ છે, જે મોટા જહાજોને નીચે થી પસાર થવાની પરવાનગી આપે છે અને સાથે જ ઝડપભરી ટ્રેન મુસાફરીને શક્ય બનાવે છે. આ પુલની માંગ દાયકાઓથી થઈ રહી હતી. પંબન પુલ વેપાર અને મુસાફરીમાં સરળતા લાવશે, જેના દ્વારા લાખો લોકોના જીવન પર હકારાત્મક અસર પડશે. આથી તમિલનાડુમાં વેપાર અને પ્રવાસનને લાભ મળશે અને યુવાનો માટે રોજગાર તથા વ્યવસાયના નવા અવસરો ઉપલબ્ધ થશે." શ્રી મોદીએ રામેશ્વરમથી તાંબરમ (ચેન્નઈ) સુધીની નવી ટ્રેન સેવા પણ લોન્ચ કરી.

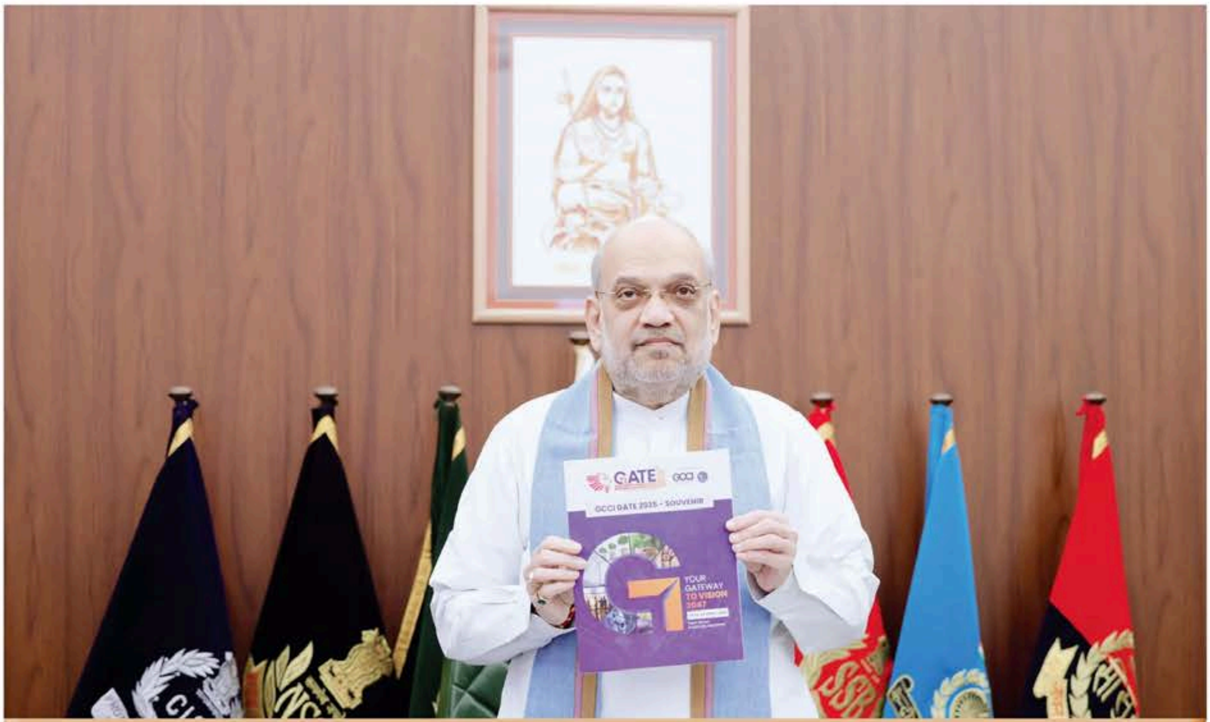

જીસીસીઆઈના ટ્રેડ એક્સપો 2025 દરમિયાન શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું

ભારત વૈશ્વિક નેતા બનવાની દિશામાં આગળ વધી રહ્યું છે

સહકાર ઉદય ટીમ

- પ્રધાનમંત્રી શ્રી મોદીના નેતૃત્વમાં, ભારતે વિવિધ પ્રકારની વ્યવસ્થાઓ અને દરેક ક્ષેત્રમાં વિકાસ કર્યો છે.
- ગુજરાત વૈશ્વિક અર્થતંત્રનું પ્રવેશદ્વાર અને ઘણા ક્ષેત્રોમાં અગ્રણી બનીને દેશના વિકાસમાં મોટું યોગદાન આપી રહ્યું છે.

પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વમાં છેલ્લા લગભગ 11 વર્ષમાં ભારતે ‘ગ્લોબલ લીડર’ બનવાની દિશામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ કરી છે અને દેશના દરેક ક્ષેત્રમાં વિવિધ પ્રકારની વ્યવસ્થાઓ અને વિકાસના પ્રયત્નો શરૂ થયા છે. આ વર્ષોમાં ભારતે સમગ્ર શાસનતંત્રના સર્વગ્રાહી અને બહુમુખી દૃષ્ટિકોણને અપનાવીને ઘણી સિદ્ધિઓ મેળવી છે. આ બાબતોનું પુનરોચ્ચાર કેન્દ્રિય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે ગુજરાત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રી (જીસીસીઆઈ)ના વાર્ષિક ટ્રેડ એક્સપો 2025ના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે કર્યું હતું.તેમણે જણાવ્યું કે દેશમાં ગુજરાત હવે એવા તમામ ક્ષેત્રોમાં પાયોનિયર બની ગયું છે જે આગામી 25 વર્ષ સુધી વૈશ્વિક અર્થતંત્રના માળખાને નિર્ધારિત કરશે. શ્રી મોદીજીના નેતૃત્વમાં ગુજરાતે અનેક ક્ષેત્રોમાં સમગ્ર દેશમાં નવા મકાન બનાવ્યા છે. સૌથી પહેલા સ્માર્ટ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની કલ્પના ગુજરાતમાં થઈ હતી અને ગામડે 24 કલાક વીજળી આપવાનો આરંભ પણ અહીંથી થયો હતો. આ રાજ્યએ વૈશ્વિક નાણાકીય કેન્દ્ર બનવાની દિશામાં પહેલ કરેલ છે. વર્ષ 2009માં ઈ-ગ્રામ પ્રોજેક્ટની શરૂઆત ગુજરાતે કરી હતી અને ડિજિટલ સેવાઓ તથા ઇન્ટરકનેક્ટિવિટી ગ્રામ્ય વિસ્તારો સુધી પહોંચાડવાનો આરંભ પણ અહીંથી થયો હતો.માતૃત્વ મૃત્યુદરમાં ઘટાડો લાવવાનો આરંભ પણ ગુજરાતથી થયો હતો. વિશ્વનો સૌથી મોટો રિન્યૂએબલ એનર્જી પાર્ક ગુજરાતના કચ્છમાં નિર્માણ પામ્યો છે અને વિશ્વની સૌથી મોટી ગ્રીનફિલ્ડ શહેર ધોલેરા સ્માર્ટ સિટીની સ્થાપના પણ અહીં થઈ રહી છે. દેશનો બીજો સૌથી લાંબો એક્સપ્રેસ-વે સુરત-ચેન્નાઈ

7/10/25, 6:07 PM Sahkar Uday 25 Issue - Gujrati

IFFCO

એક્સપ્રેસ-વે પણ ગુજરાતથી શરૂ થયો છે. શ્રી શાહે જણાવ્યું કે ગિફ્ટ સિટીના રૂપમાં ભારતનું પહેલું આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય કેન્દ્ર પણ ગુજરાતમાં બનેલું છે અને ભારતની પહેલી બુલેટ ટ્રેન પણ ગુજરાતમાંથી શરૂ થઈ છે. નમો ભારત રેપિડ રેલની શરૂઆત પણ ગુજરાતમાંથી જ થઈ છે. રાજ્યે મજબૂત ઔદ્યોગિક વિકાસ માટેના ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, નીતિઓ અને ઉદ્યોગસુખાકારી દૃષ્ટિકોણ સાથે આદર્શ ઉદ્યોગમૈત્રી વાતાવરણ ઉભું કર્યું છે.

ઉદ્યોગમૈત્રી વાતાવરણથી રાજ્યમાં ઝડપી પરિવર્તન આવી રહ્યો છે.

શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું કે ગુજરાતમાં ઉદ્યોગથી લઈને ટેકનોલોજી, આઈટીથી લઈને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને એમએસએમઈથી સ્ટાર્ટઅપ તથા 'પાયોનિયર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ' સુધીના તમામ પ્રકારના ઉદ્યોગોનું એક સુંદર ઔદ્યોગિક વાતાવરણ જોવા મળે છે. ગુજરાતમાં ઉદ્યોગ સ્થાપિત કરવા ઇચ્છુક વ્યક્તિઓ જાણે છે કે રાજ્યમાં તેમને કોઈ રાજકીય દખલવિનાનું સુવિધાયુક્ત અને ઉદ્યોગમૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણ તથા હડતાલમુક્ત તંત્ર મળે છે. આ પરંપરાને મુખ્યમંત્રી શ્રી ભૂપેન્દ્ર પટેલની સરકાર દ્રઢતાપૂર્વક આગળ વધારી રહી છે.

શ્રી શાહે જણાવ્યું કે જ્યારે શ્રી નરેન્દ્ર મોદી ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી હતા, ત્યારે રાજ્ય સરકાર ગુજરાત ચેમ્બર ઑફ કોમર્સ એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રી (GCCI) સાથે રોચક અને નિર્મિત ચર્ચા કરીને, વેપારીઓ, ઉદ્યોગપતિઓ અને નાના ઉદ્યોગકારોની વાતો સાંભળી ને અંતિમ નિર્ણય લેતી હતી. તેમણે જણાવ્યું કે ત્યારથી લઈને આજ સુધીની સરકારોએ આ વાતાવરણને વધુ મજબૂત બનાવવા યોગદાન આપ્યું છે. શ્રી શાહે કહ્યું કે શ્રી મોદીએ ત્યારે એવી નીતિ બનાવી હતી કે જ્યારે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મજબૂત બનશે ત્યારે અર્થતંત્ર મજબૂત બનશે અને મજબૂત અર્થવ્યવસ્થાથી દરેક નાગરિકના જીવનમાં સુવિધાઓ આપમેળે જોડાતી જશે. તેમણે કહ્યું કે આ જ કારણ છે કે આજે ગુજરાત વૈશ્વિક અર્થતંત્ર માટે 'ગ્લોબલ ઇકોનોમીના ગેટવે' તરીકે ઉભરી આવ્યું છે અને દેશના વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપી રહ્યું છે.

વ્યાપારી સંગઠનોએ સમયની જરૂરિયાતો પૂરી કરવી જોઈએ

શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું કે આવનારા સમયમાં જો ચેમ્બરને પ્રાસંગિકતાપૂર્વક આગળ વધવું હોય તો કાર્યક્રમોની યોજનાઓની સાથે ઉદ્યોગો, ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રમાં પગલાં મૂકનારા સાહસિક યુવાનો અને ઉદ્યોગપતિઓ – આ ત્રણેયને મદદરૂપ થવા માટે એક સ્થાયી તંત્ર રચવું આવશ્યક છે. તેમણે કહ્યું કે ચેમ્બરના પદાધિકારીઓએ એવી પ્રોફેશનલ ટીમ બનાવવી જોઈએ, જેની મદદથી આગામી 25 વર્ષોમાં પણ ચેમ્બરની પ્રાસંગિકતા અને મહત્વ વધતું રહેશે. શ્રી શાહે જણાવ્યું કે જીસીસીઆઈ સરકાર અને નવા ઉદ્યોગપતિઓ, સરકાર અને યુવાનો તેમજ સરકાર અને વિકાસ માટે તત્પર ઉદ્યોગપતિઓ વચ્ચે એક મજબૂત પુલ તરીકે કાર્ય કરી શકે છે અને આ રીતે પોતાની ભૂમિકા તથા પ્રતિષ્ઠાને વધુ મજબૂત બનાવી શકે છે.

ગુજરાતના વિકાસમાં જીસીસીઆઈએ નું મહત્વનું યોગદાન

શ્રી શાહે વધુમાં જણાવ્યું કે ગુજરાતના વિકાસમાં જીસીસીઆઈએ એક અગત્યનું યોગદાન આપ્યું છે. ચેમ્બરે યુવાનોમાં ઉદ્યોગિત્વ, સાહસ અને વિશ્વના કોઈ પણ ખૂણે જઈને વેપાર કરવા માટે પ્રેરણા અને ઉત્સાહ પુરો પાડ્યો છે. સતત 75 વર્ષોથી ચેમ્બરે આ પરંપરાને જાળવી રાખી છે, સરકાર સાથે સંવાદ જાળવી રાખ્યો છે અને જનહિતને ધ્યાનમાં રાખીને કુદરતી આફતોના સમયે જનતા સાથે ખંભે ખભો મિલાવતી ભૂમિકા નિભાવી છે. શ્રી શાહે જણાવ્યું કે 75 વર્ષ અગાઉ કસ્તુરભાઈ શેઠના નેતૃત્વમાં જે જીસીસીઆઈની સ્થાપના થઈ હતી, ત્યારથી આજદિન સુધી આ સંસ્થાએ ગુજરાતના વિકાસમાં અત્યંત મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું છે. હવે આ ચેમ્બરના નેતૃત્વે સંસ્થાના 75 વર્ષથી લઈને 100 વર્ષ સુધીના વિકાસ યાત્રાનો રોડમૅપ તૈયાર કરવો જોઈએ, જેથી ગુજરાતના વિકાસમાં વધુતમ યોગદાન આપી શકાય અને સંસ્થા નવી ઊંચાઈઓ સુધી પહોંચે.

સરકાર, નાના ઉદ્યોગો અને યુવાનો વચ્ચે સેતુ બને જીસીસીઆઈ

શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું કે ગુજરાતના યુવાનોમાં રહેલા ઔદ્યોગિક સાહસને વધુ પ્રોત્સાહન મળે તે માટે ચેમ્બરે સુયોજિત યોજના તૈયાર કરવી જોઈએ. તેમણે સ્પષ્ટતા કરી હતી કે સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગો (એમએસએમઈ) આપણા દેશની સૌથી મોટી મૂડી છે અને જો નઝર કરીએ તો મોટાભાગના ઉદ્યોગોએ પણ એક સમયે લઘુ ઉદ્યોગ તરીકે જ પોતાનું આરંભ કર્યો હતો. શ્રી શાહે જણાવ્યું કે ગુજરાતના લઘુ ઉદ્યોગોએ દેશના ઔદ્યોગિક વિકાસમાં ઉત્તમ યોગદાન આપ્યું છે. ગુજરાત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (જીસીસીઆઈ)એ લઘુ ઉદ્યોગોની પરંપરાને સ્ટાર્ટઅપ્સ સાથે જોડીને તેને આધુનિક બનાવવો જોઈએ અને આપણા યુવાનો માટે એક સંપૂર્ણ તંત્ર ઉભું કરવું જોઈએ. આ તંત્ર સરકાર, લઘુ ઉદ્યોગ અને સાહસિક યુવાનો વચ્ચે એક મજબૂત પુલ તરીકે કાર્ય કરે એવું હોવું જોઈએ.

શ્રી શાહે વધુમાં જણાવ્યું કે જીસીસીઆઈ 'ગુજારતનું વિઝન, ગ્લોબલ એમ્બિશન'ના સુત્ર સાથે આગળ વધી રહ્યું છે. આ એક્સ્પોમાં વિવિધ ક્ષેત્રો અને નવીન વિચારો સાથે સંકળાયેલા 300થી વધુ લોકોને આમંત્રિત કરવામાં આવ્યા છે. ગુજરાત ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝે વર્ષ 1949થી કાર્ય શરૂ કર્યું હતું અને ત્યારથી આજ સુધી ગુજરાતના વિકાસમાં અસાધારણ યોગદાન આપ્યું છે. તેમણે જણાવ્યું કે આ ચેમ્બર સાથે 75થી વધુ સંસ્થાઓ અને અઢી લાખથી વધુ નાના ઔદ્યોગિક સંગઠનો જોડાયેલા છે. આ ચેમ્બરે 'ગ્રો બિઝનેસ એન્ડ ટ્રાન્સફોર્મ ગુજરાત'ના સૂત્રને સાકાર કરવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ રહીને સરકાર સાથે ઉત્તમ સંવાદ સ્થાપિત કર્યો છે. શ્રી શાહે "વાઈબ્રન્ટ ગુજરાત"ની વૈશ્વિક સફળતામાં પણ ચેમ્બરની મોટી ભૂમિકા હોવાનું જણાવ્યું અને ઉમેર્યું કે વર્ષ 2001ની ભૂકંપની વિપત્તિથી લઈ 2025માં પાયનિયર ઇન્ડસ્ટ્રીઝના હબ તરીકે ગુજરાતની આગવી ઓળખ સુધીની યાત્રામાં ચેમ્બરની ભૂમિકા અવગણનીય નથી.

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/gqxa/ 21/32

7/10/25, 6:07 PM Sahkar Uday 25 Issue - Gujrati

નાગપુર ખાતે માધવ નેત્રાલય પ્રીમીયમ સેન્ટરના શિલાન્યાસ પ્રસંગે પ્રધાનમંત્રીશ્રીનું નિવેદન

સરકારની પ્રથમતા શ્રેષ્ઠ આરોગ્ય સેવાઓ સુનિશ્ચિત કરવાનો સંકલ્પ

સહકાર ઉદય ટીમ

દરેક નાગરિક માટે શ્રેષ્ઠ આરોગ્ય સેવાઓ સુનિશ્ચિત કરવી કેન્દ્ર સરકારની પ્રથમતા છે જેથી દેશનો સૌથી ગરીબ નાગરિક પણ શ્રેષ્ઠ સારવાર મેળવી શકે. આયુષ્માન ભારત યોજનાની માધ્યમથી નિ:શુલ્ક સારવાર અને જન ઔષધિ કેન્દ્રો દ્વારા સસ્તી દવાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવાની દિશામાં સતત પ્રયત્ન થઈ રહ્યા છે. પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ મહારાષ્ટ્રના નાગપુર ખાતે માધવ નેત્રાલય પ્રીમીયમ સેન્ટરના શિલાન્યાસ પ્રસંગે આ વાત કરી.

નાગપુર સ્થિત માધવ નેત્રાલય દાયકાઓથી લાખો લોકોને સેવા આપી રહ્યું છે અને અગણિત લોકોના જીવનમાં પુનઃ પ્રકાશ આપ્યું છે. હવે તેના વિસ્તરણ માટે નવો પરિસર તૈયાર કરવામાં આવી રહ્યો છે, જેનો શિલાન્યાસ વડાપ્રધાને કર્યો. તેમણે વિશ્વાસ વ્યક્ત કર્યો કે આ વિસ્તરણ તેના સેવા કાર્યને વધુ તેજ આપે અને હજારો નવિન જીવનોમાં પ્રકાશ લાવશે અને અંધકાર દૂર કરશે. શ્રી મોદીએ માધવ નેત્રાલય સાથે સંકળાયેલા તમામના પ્રયત્નોની પ્રશંસા કરી અને ભારતના આરોગ્યસેવા ક્ષેત્રની મહત્ત્વપૂર્ણ પ્રગતિની વાત કરતા માધવ નેત્રાલયના યોગદાનને તે સફળતાનો એક ભાગ ગણાવ્યું.

- આયુષ્માન ભારત અને જન ઔષધિ કેન્દ્રો દ્વારા નીચી આવકવાળા લોકોને મળી રહ્યો છે મોટો લાભ
- માધવ નેત્રાલયના વિસ્તરણ માટે બનશે નવો પરિસર

પ્રધાનમંત્રીએ છેલ્લા દાયકામાં ગામોમાં હજારો આયુષ્માન આરોગ્ય મંદિરોની સ્થાપનાનો ઉલ્લેખ કર્યો અને જણાવ્યું કે આ કેન્દ્રો ટેલીમેડિસિન દ્વારા પ્રાથમિક આરોગ્યસેવા આપે છે. આ સુવિધાઓએ લોકોને લાંબી મુસાફરી કર્યા વિના જરૂરી તબીબી તપાસ મેળવવી સરળ બનાવી છે.

દેશમાં તબીબી મહાવિદ્યાલયોની સંખ્યા બે ગણાથી વધુ અને એઈમ્સની સંખ્યા ત્રણ ગણાથી વધુ કરવામાં આવી છે, એમ જણાવતાં વડાપ્રધાને જણાવ્યું કે ભવિષ્યમાં વધુ નિષ્ણાત ડોક્ટરો ઉપલબ્ધ થાય તે માટે મેડિકલ સીટો પણ દોણો વધી છે. હવે તબીબ વિદ્યાર્થી પોતાની માતૃભાષામાં પણ તબીબી અભ્યાસ કરી શકે છે. આધુનિક તબીબી વિજ્ઞાન

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/gqxa/ 22/32

7/10/25, 6:07 PM Sahkar Uday 25 Issue - Gujrati

સાથેસાથે દેશ પોતાના પરંપરાગત જ્ઞાનને પણ પ્રોત્સાહન આપી રહ્યો છે. શ્રી મોદીએ ભારતના યોગ અને આયુર્વેદને મળતી આંતરરાષ્ટ્રીય માન્યતાનો ઉલ્લેખ કરીને કહ્યું કે આ ભારતીય ગૌરવને વૈશ્વિક મંચ પર વધુ મજબૂતી આપી રહ્યા છે.

માધવ નેત્રાલયના નવા પરિસરના શિલાન્યાસ પ્રસંગે, દૃષ્ટિ અને દિશા વચ્ચેના કુદરતી સંબંધ પર વાત કરતાં પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ વૈદિક સંકલ્પ "પશ્યેમ શરદઃ શતમ્"નો ઉલ્લેખ કર્યો, જેનો અર્થ છે "અમે શતાબ્દી સુધી જોતી રહીએ". તેમણે જીવનમાં દૃષ્ટિના મહત્ત્વને સમજાવ્યું અને જણાવ્યું કે આવી દૃષ્ટિ વ્યક્તિ અને સમાજને બંનેને સશક્ત બનાવે છે. તેમણે રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘને એક પવિત્ર પ્રયાસ ગણાવ્યો જે બાહ્ય અને આંતરિક બંને દૃષ્ટિ તરફ કાર્યરત છે. માધવ નેત્રાલયને બાહ્ય દૃષ્ટિ અને સંઘને આંતરિક દૃષ્ટિનું ઉદાહરણ ગણાવીને તેમણે કહ્યું કે સંઘ આજે સેવા નો પર્યાય બની ગયો છે.

પ્રધાનમંત્રીએ શાસ્ત્રોના ઉલ્લેખ સાથે જીવનના ઉદ્દેશ્ય તરીકે સેવા અને પરોપકારના સિદ્ધાંત પર ભાર મૂક્યો.

> **“કોઈ પણ નાગરિકને આત્મગૌરવભર્યું જીવન જીવવાની તકોમાંથી વંચિત ન કરવો જોઈએ. વડીલ નાગરિકો, જેમણે પોતાનું જીવન રાષ્ટ્રને સમર્પિત કર્યું છે, તેઓ આરોગ્ય સારવાર અંગે ચિંતિત ન રહે – આવું સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ. આયુષ્માન ભારત દ્વારા લાખો લોકોને મફત સારવાર મળી રહી છે.”**
>
> **– શ્રી નરેન્દ્ર મોદી, પ્રધાનમંત્રી**

તેમણે કહ્યું કે જ્યારે સેવા મૂલ્યોમાં સમાયિત થાય છે, ત્યારે તે ભક્તિ બની જાય છે. જીવનનું મહત્ત્વ તેની અવધિમાં નહીં, પણ તેની ઉપયોગિતામાં રહેલું છે. તેમણે “હું”ની જગ્યાએ “અમે”ને પ્રાથમિકતા આપવા અને દરેક નીતિ તથા નિર્ણયમાં રાષ્ટ્રને પ્રથમ સ્થાન આપવા પર ભાર મૂક્યો. આવા દૃષ્ટિકોણથી આખા દેશમાં સકારાત્મક અસર જોવા મળી છે. શ્રી મોદીએ દેશને પાછળ ખેંચતી સાંકળોને તોડવાની જરૂરિયાત અને વસાહતી માનસિકતાને છોડવાની જરૂરિયાત પર પણ ભાર મૂક્યો

શ્રી મોદીએ જણાવ્યું ભારતનો માર્ગદર્શક સિદ્ધાંત “વસુધૈવ કુટુંબકમ્” આજે આખા વિશ્વમાં પ્રસાર પામી રહ્યો છે અને ભારતના પગલાઓમાં તેની ઝાંખી સ્પષ્ટ દેખાય છે. કોરોના મહામારી દરમિયાન ભારતમાં વિશ્વને પરિવાર સમજીને રસી પહોંચાડી. ઓપરેશન બ્રહ્મા હેઠળ મ્યાંમાર, તુર્કી, નેપાળના ભૂકંપ અને માલદીવના પાણી સંકટમાં ભારતે ઝડપી સહાયતા આપી. વિદેશી નાગરિકોને યૂદ્ધ દરમિયાન સુરક્ષિત રીતે બહાર કાઢવા પણ ભારતે મહત્વની ભૂમિકા ભજવી. વૈશ્વિક ભાઈચારાની આ ભાવના ભારતના સાંસ્કૃતિક મૂલ્યોમાંથી ઉદ્ભવી છે. પ્રધાનમંત્રીએ ભારતીય યુવાનોને દેશની સૌથી મોટી સંપત્તિ ગણાવી, જે આત્મવિશ્વાસથી ભરપૂર છે અને જોખમ ઉઠાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. તેમણે નવોચ્ચાર, સ્ટાર્ટઅપ્સ અને ભારતની પરંપરા તથા સંસ્કૃતિમાં યુવાનોના યોગદાનની પ્રશંસા પણ કરી.

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/gqxa/ 23/32

મધ્ય પ્રદેશમાં સી.આર.પી.એફ. દિનની પરેડમાં કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું

સી.આર.પી.એફ.ની કોબરા બટાલિયનને જોઈને નક્સલીઓની રૂહ કાંપી ઉઠે છે.

સહકાર ઉદય ટીમ

કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે સી.આર.પી.એફ. દિવસની પરેડમાં ભાગ લઈ જણાવ્યું કે સરકાર દેશને નક્સલમુક્ત બનાવવા માટે સંકલ્પબદ્ધ છે. તેમણે વિશ્વાસપૂર્વક કહ્યું કે આગામી વર્ષ 2026માં 31 માર્ચ પહેલાં દેશ નક્સલ સમસ્યાથી મુક્ત થઈ જશે. સી.આર.પી.એફ.ના જવાનોના પરાક્રમની પ્રશંસા કરતાં તેમણે ઉમેર્યું કે કોબરા બટાલિયનને જોઈને નક્સલીઓની રૂહ કાંપી ઉઠે છે. તેમણે જણાવ્યું કે વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીના નેતૃત્વ હેઠળ ડબલ ઈન્જિનની સરકાર નક્સલવાદના સંપૂર્ણ નાશમાં કોઈ કસર બાકી રાખતી નથી.

શ્રી શાહે જણાવ્યું કે નક્સલવાદ ફરીથી જમણ ન પામે તે માટે તેનો સંપૂર્ણ નાશ જરૂરી છે, કારણ કે નક્સલવાદના કારણે અનેક પેઢીઓ બરબાદ થઈ ગઈ છે. તેમણે ઉમેર્યું કે છત્તીસગઢ સહિત સમગ્ર દેશમાં નક્સલવાદ 31 માર્ચ, 2026થી પૂર્વે માત્ર ઇતિહાસ બની જશે. નક્સલીઓ અન્ય રાજ્યોમાં ભાગી રહ્યાં છે એવા સંજોગોમાં રાજ્ય પોલીસ અને કેન્દ્રીય સુરક્ષા એજન્સીઓ વચ્ચે વધુ સારા સમન્વયની જરૂર છે. તેમણે નક્કી કરેલા "વિસ્તાર નલિનાર યોજના" અંતર્ગત સુરક્ષા શિબિરોના પાંચ કિમીના વિસ્તારને વધારીને દસ કિમી કરવાની સૂચના આપી, જેથી નાગરિકોને વિકાસના સમાન અવસરો મળતાં રહે.

શ્રી શાહે કહ્યું કે બસ્તર હવે વિકાસ, વિશ્વાસ અને વિજયની દિશામાં આગળ વધી રહ્યું છે. હવે બસ્તર ભય નહીં, પરંતુ ભવિષ્યનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. આજકાલ બસ્તરમાં કોઈ પણ વ્યક્તિ નક્સલવાદથી જોડાતા નથી. તેમણે જણાવ્યું કે આપણને એવો બસ્તર બનાવવો છે કે જ્યાં સુકમા જેવી જગ્યાઓમાંથી યુવાન

- દેશને નક્સલવાદથી મુક્ત કરવાને સી.આર.પી.એફ.ની ભૂમિકા સૌથી મહત્ત્વપૂર્ણ
- આગામી 31 માર્ચ 2026 સુધીમાં દેશ નક્સલવાદની સમસ્યાથી સંપૂર્ણપણે મુક્ત થઈ જશે.

ઈન્સ્પેક્ટર બને, બસ્તરમાંથી બેરિસ્ટર, દંતેવાડામાંથી ડોક્ટર અને કાંકેરમાંથી પ્રતિભાશાળી કલેક્ટર ઊભા થાય. શ્રી શાહે સ્થાનિક લોકોને આહ્વાન આપ્યું કે વિકાસના સપનાઓ સાકાર કરવા માટે દરેક વ્યક્તિ નિષ્ઠાપૂર્વક અને નિર્ભય બનીને પ્રયત્ન કરે, કારણ કે મોદીની સરકારે કોઈને પણ ડરવાનું કારણ આપ્યું નથી. તેમણે કહ્યું કે જેમણે સમજ્યુ છે કે વિકાસ માટે હાથમાં બંધુક નહીં, પરંતુ કમ્પ્યુટર જોઈએ, એલઇડી અને હથગોળા નહીં પરંતુ કલમ જોઈએ, તેઓ સૌ હવે આત્મસમર્પણ કરી ચૂક્યા છે. નક્સલવાદને ખતમ કરવા દિશામાં માત્ર આ વર્ષે અત્યાર સુધી 521 નક્સલીઓએ આત્મસમર્પણ કર્યું છે, જ્યારે ગયા વર્ષે 2024માં કુલ 881 નક્સલીઓએ હથિયાર નાંખ્યા હતા.

શ્રી શાહે ઉમેર્યું કે જ્યાં પહેલાં નક્સલીઓના આતંકના કારણે રાજકારણીઓની સભાઓ અને રેલી રોકાઈ જતી હતી, હવે ત્યાં સમય બદલાઈ ગયો છે. આજે તેઓ 50 હજાર આદિવાસી ભાઈ-બહેનોની ઉપસ્થિતિમાં બસ્તર પંડુમ મહોત્સવ ઉજવી રહ્યા છે. જ્યાં પહેલા ગોળીઓની ગુંજ હતી, ત્યાં હવે મશીનોની અવાજ સંભળાય છે. જ્યાં ગામો વેરાન હતા, હવે ત્યાં શાળાની ઘંટીઓ વાગે છે. જ્યાં પહેલાં રસ્તા એક સપનું હતા, હવે ત્યાં રાજમાર્ગો બાંધી રહ્યા છે. અને જ્યાં બાળકો શાળાએ જવા ડરતા હતા, આજે તે જ બાળકો કમ્પ્યુટરના માધ્યમથી આખા વિશ્વ સાથે જોડાઈ રહ્યા છે.

IFFCO

પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ ઇમર્જિંગ ઇન્ડિયા સમિટમાં ભાષણ આપ્યું

ભારત ટૂંક સમયમાં વિશ્વની ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બનશે

સહકાર ઉદય ટીમ

➲ ભારતે તેના અર્થતંત્રના કદ કરતાં બમણી ગતિએ વિકાસ કર્યો છે.

➲ ૧૦ હજાર નવી પીએમ રિસર્ચ ફેલોશિપ યુવાનોની સફરને સરળ બનાવશે

વિશ્વ આજે ભારત તરફ જોઈ રહ્યું છે અને વિશ્વની આશાઓ પણ હવે ભારતમાં જ દેખાઈ રહી છે. થોડા જ વર્ષોમાં ભારત 11મી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થામાંથી 5મી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બની ગયું છે. અનેક વૈશ્વિક પડકારો છતાં ભારતે દોવાની ઝડપે પ્રગતિ કરી છે અને માત્ર એક દાયકામાં પોતાના અર્થતંત્રનું કદ બમણું કરી બતાવ્યું છે. આ વાસ્તવિકતાઓને ન્યૂ દિલ્હી સ્થિત ભારત મંડપમ ખાતે યોજાયેલા "ઉભરતો ભારત શિખર સંમેલન"માં પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ ઉજાગર કરી હતી. તેમણે વિશ્વાસપૂર્વક જણાવ્યું કે ભારત ટૂંક સમયમાં વિશ્વની ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બનશે. આ અદભૂત વૃદ્ધિ ભારતીય યુવાનોની મહત્ત્વાકાંક્ષા અને સપનાઓથી પ્રેરિત છે. શ્રી મોદીએ ભારતને વિકસિત રાષ્ટ્ર બનાવવા માટે યુવાનોના સપનાઓ, દૃઢ સંકલ્પ અને જુસ્સાનો ઉલ્લેખ કરતાં 2047 સુધીના ભારતના વિકાસના રોડમૅપ પર ભાર મૂક્યો અને કહ્યું કે સતત મંથન થી મળતી દૃષ્ટિ અમૃતકાલની પેઢીને ઊર્જા, માર્ગદર્શન અને ગતિ આપે છે.

ભારત પોતાની પ્રગતિમાં અવિરત, અડગ અને અવિચલ છે

શ્રી મોદીએ જણાવ્યું કે નવા વર્ષની શરૂઆતના માત્ર 100 દિવસોમાં જ સરકારે યુવાનોના ભવિષ્યને ઘડવા માટે મહત્વપૂર્ણ નિર્ણયો લીધા છે. જેમાં 12 લાખ રૂપિયા સુધીની આવક પર ટેક્સ માફી જેવી નીતિઓ યુવાન વ્યવસાયિકો અને ઉદ્યોગકારોને મદદરૂપ બને છે. શિક્ષણ વિસ્તૃત કરવા માટે 10 હજાર નવી મેડિકલ સીટો અને 6,500 નવી IIT સીટો ઉમેરવામાં આવી છે. તેમજ 50 હજાર નવી અટલ ટિંકરીંગ લેબ્સ શરૂ કરીને દેશમાં નવીનતાઓને દરેક ખૂણે પહોંચાડવાનો પ્રયાસ થયો છે. કૃત્રિમ બુદ્ધિ (AI) અને કુશળતા વિકાસ માટે ઉત્કૃષ્ટતા કેન્દ્રો બનાવવામાં આવી રહ્યા છે, જે યુવાનોને ભવિષ્ય માટે તૈયાર થવાનો અવસર આપે છે. તેમણે 10 હજાર નવી પીએમ રિસર્ચ ફેલોશીપની પણ જાહેરાત કરી. તેમનું કહેવુ છે કે જેમ અંતરિક્ષ ક્ષેત્ર જાહેર સેક્ટર માટે ખોલવામાં આવ્યું હતું, તેમ હવે પરમાણુ ઊર્જા ક્ષેત્ર પણ ખુલ્લું કરવામાં આવશે, જેથી નવીનતા આગળ વધે. તેમણે ગિગ ઈકોનોમીમાં કાર્યરત યુવાનો માટે સામાજિક સુરક્ષા માટેના પગલાંનો ઉલ્લેખ કર્યો. અનુસૂચિત જાતિ, જનજાતિ અને મહિલાઓ માટે 2 કરોડ રૂપિયા સુધીના ટર્મ લોનની સુવિધા ઉપર ભાર મૂક્યો અને કહ્યું કે હવે સમાવેશ માત્ર વચન નથી, તે નીતિ બની ચૂકી છે. આ તમામ નિર્ણયો યુવાનોને સીધો લાભ આપશે. છેલ્લા 100 દિવસમાં થયેલી સિદ્ધિઓ દર્શાવે છે કે ભારતની પ્રગતિ અટલ છે, અવિરત છે અને દ્રઢ છે.

શ્રી મોદીએ 10 કરોડ ટનથી વધુના રેકોર્ડ કોલસા ઉત્પાદન અને નેશનલ મિનરલ મિશનના પ્રારંભનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો. એમણે કર્મચારીઓ માટે 8મો પગાર પંચ રચવાની જાહેરાત કરી અને ખેડૂતો માટે ખાતર સબસિડીમાં થયેલા વધારો સરકારે ખેડૂતોના કલ્યાણને પ્રાથમિકતા આપી છે તે દર્શાવે છે. છત્તીસગઢમાં ત્રણ લાખથી વધુ પરિવારો માટે સમૂહ ગૃહ પ્રવેશ યોજાયો અને સ્વામિત્વ યોજનાથી 65 લાખથી વધુ મિલ્કત કાર્ડ વિતરણ કરવામાં આવ્યા છે. આ જ સમયગાળા દરમિયાન વિશ્વની સૌથી ઊંચી બરફવાળી ટનલોમાંની એક સોનમર્ગ ટનલ દેશને સમર્પિત કરવામાં આવી છે. ભારતીય નૌકાદળમાં INS સુરત, નીલગિરી અને વાગ્શીરનો સમાવેશ થયો છે અને સેનામાં માટે "મેડ ઇન ઇન્ડિયા" હલકાં લડાકુ હેલિકોપ્ટરોની ખરીદી મંજૂર કરવામાં આવી છે.

શ્રી અમિત શાહે વકફ (સુધારા) બિલ, 2025 પર સંસદમાં ચર્ચા દરમિયાન વાત કરી

ફક્ત વકફ જાહેર કરીને કોઈ પણ વ્યક્તિ કોઈની જમીન પર કબજો કરી શકશે નહીં.

સહકાર ઉદય ટીમ

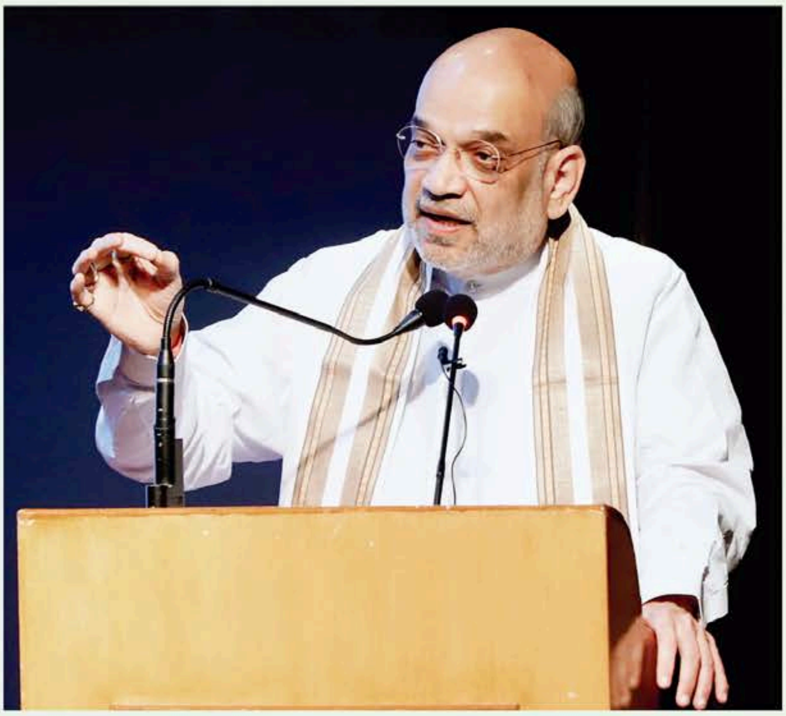

- વકફ બોર્ડના બિન-મુસ્લિમ સભ્યોનું કાર્ય ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ સાથે સંબંધિત રહેશે નહીં.
- હવે ફક્ત ઘોષણા કરવાથી કોઈની જમીન વકફ જમીન નહીં બને, ફક્ત વ્યક્તિ જ પોતાની મિલકતનું દાન કરી શકશે

સંસદમાં વક્ફ (સુધારા) વિધેયક, 2025 અને મુસલમાની વક્ફ (નિવૃત્તિ) વિધેયક, 2024 પર થયેલી ચર્ચાનો જવાબ આપતાં કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રી શ્રી અમિત શાહે સ્પષ્ટ કર્યું કે વક્ફની ઘોષણા માત્રથી હવે કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈ બીજાની જમીન પર કબજો કરી શકશે નહીં. નવા કાયદા અનુસાર, કોઈપણ વ્યક્તિ માત્ર પોતાની મિલકતને જ વક્ફમાં દાનરૂપે આપી શકશે, અન્યની મિલકત પર દાવો કરતી માત્ર ઘોષણા માન્ય નહીં ગણાય. શ્રી શાહે વધુમાં જણાવ્યું કે સંસદે પસાર કરેલા નવા વક્ફ કાયદા મુજબ વક્ફ બોર્ડમાં ધાર્મિક દાનથી સંકળાયેલા કાર્યો માટે કોઈપણ ગેરમુસ્લિમ સભ્યને સ્થાન આપવામાં નહિ આવે. વક્ફ બોર્ડમાં જો ગેરમુસ્લિમ સભ્યો નિયુક્ત કરાશે તો તેમનુ કાર્ય માત્ર ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ સિવાયના સંચાલન અને પ્રશાસન સંબંધિત રહેશે. ચેરિટી કમિશ્નર કોઈપણ ધર્મનો વ્યક્તિ હોઈ શકે છે જે એવું સુનિશ્ચિત કરશે કે વક્ફ બોર્ડનું સંચાલન ચેરિટી કાયદાના માપદંડો મુજબ થાય. આ એક ધાર્મિક નહીં પરંતુ શાસનાત્મક બાબત છે.

શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું કે સરકાર મુસ્લિમ સમુદાયના ધાર્મિક કાર્યો અને તેમના દાનથી બનેલા ટ્રસ્ટ એટલે કે વક્ફમાં દખલ આપતી નથી. મુતવલ્લી, વાકિફ અને વક્ફ તમામ મુસ્લિમ જ રહેશે, પરંતુ સરકાર એ સુનિશ્ચિત કરશે કે વક્ફની મિલકતોનો યોગ્ય રીતે સંચાલન થાય અને તેનો ઉપયોગ ધ્યેયસર થાય. તેમણે ઉલ્લેખ કર્યો કે જો 2013માં વક્ફ કાયદામાં યોગ્ય રીતે સુધારા કરવામાં આવ્યા હોત, તો આજનો સંજોગ આવતો જ ન હોત. તેમણે જણાવ્યું કે 2013માં રાતોરાત દિલ્હીના લૂટિયન્સ ઝોનની 123 વીવીઆઈપી મિલકતો વક્ફ તરીકે જાહેર કરવામાં આવી હતી. તેમણે આંકડા આપી સ્પષ્ટ કર્યું કે વર્ષ 1913થી 2013 સુધી વક્ફ બોર્ડ પાસે કુલ 18 લાખ એકર જમીન હતી, જ્યારે 2013થી 2025 વચ્ચે આ સંખ્યા વધીને 21 લાખ એકર વધુ જમીન ઉમેરાઈ. શ્રી શાહે આ મુદ્દે ચિંતા વ્યક્ત કરતાં જણાવ્યું કે વક્ફ બોર્ડ દ્વારા લીઝ પર અપાયેલી મિલકતો 20 હજાર જેટલી હતી, પરંતુ 2025 સુધી આવતા તે તમામ મિલકતોના રેકોર્ડ શૂન્ય દર્શાવવામાં આવ્યા છે. એ મિલકતો વેચી દેવાઈ હતી અને તેમનો કોઈ રેકોર્ડ હવે બોર્ડ પાસે બાકી રહ્યો નથી.

વક્ફ (સુધારા) વિધેયક, 2025 સંસદના બંને સદનમાંથી પસાર થયા બાદ રાષ્ટ્રપતિ શ્રીમતી દ્રૌપદી મુર્મુના હસ્તાક્ષર મળતાં જ કાયદો બની ગયો છે. હવે આ વક્ફ (સુધારા) વિધેયક,અધિનિયમ, 2025 તરીકે ઓળખાશે અને તેની અધિકૃત સૂચના જાહેર કરવામાં આવી છે. આ કાયદો 8 એપ્રિલ, 2025થી દેશભરમાં લાગુ થઈ ગયો છે. આ કાયદો જમીનની સુરક્ષા પ્રદાન કરશે. હવે માત્ર ઘોષણાથી કોઈની જમીન વક્ફ નહીં બની શકે. કાયદાની જોગવાઈ પ્રમાણે હવે માત્ર પોતાની મિલકતને જ દાન રૂપે વક્ફ કરી શકાય છે, સરકારની અથવા કોઈ અન્યની મિલકતને વક્ફ રૂપે દાન નહીં આપી શકાય. આ નવા કાયદામાં વક્ફ

તરીકે મિલકત જાહેર કરવાની સત્તાને સમાપ્ત કરી દેવામાં આવી છે અને હવે આવું કરવા માટે કલેક્ટર દ્વારા સત્યાપન કરાવવું અનિવાર્ય બન્યું છે. આ સાથે, નવા વક્ફનું નોંધણી પણ પારદર્શક રીતે કરાવવી ફરજિયાત રહેશે. હવે મુસ્લિમ સમુદાયના લોકો પણ વક્ફ કાયદાની જરૂરતા વગર વક્ફ ટ્રસ્ટ એક્ટ હેઠળ પોતાનો ટ્રસ્ટ રજીસ્ટર કરાવી શકે છે. આ કાયદો તૈયાર કરવા માટે સંયુક્ત સંસદીય સમિતિની રચના કરવામાં આવી હતી, જેની કુલ 38 બેઠક યોજાઈ હતી અને કુલ 113 કલાક સુધી વિધેયક પર ચર્ચા કરવામાં આવી. આ પ્રક્રિયા દરમિયાન કુલ 284 હિસ્સેદારો બનાવવામાં આવ્યા હતા અને તેમના માધ્યમથી સમગ્ર દેશમાં લગભગ એક કરોડ ઓનલાઈન સૂચનો પ્રાપ્ત થયા હતા. આ સૂચનોનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન અને વિશ્લેષણ કર્યા બાદ આ કાયદો બનાવવામાં આવ્યો છે.

ચર્ચા દરમિયાન કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકાર મંત્રીશ્રીએ જણાવ્યું હતું કે ધાર્મિક સંસ્થાઓના સંચાલનમાં કોઈ પણ બિન-મુસ્લિમો વ્યક્તિને સમાવવાનો કોઈ જ કાયદાકીય જોગવાઈ નથી અને સરકાર આવો કોઈ પણ પ્રકારનો પ્રાવધાન લાવવાનું ઈચ્છતી પણ નથી. વિપક્ષ દ્વારા એ ખોટો પ્રચાર કરવામાં આવી રહ્યો છે કે આ વિધેયક મુસ્લિમ સમુદાયના ધાર્મિક કાર્યક્રમો અને તેમની દાનમાં આપેલી મિલકતોમાં હસ્તક્ષેપ માટે લાવવામાં આવ્યો છે. વક્ફ બોર્ડ અથવા તેના સંલગ્ન સંસ્થાઓમાં બિન-મુસ્લિમો સભ્યોને સામેલ કરવામાં આવશે, તેઓનું કાર્ય ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓથી સંબંધિત નહીં હોય. તેમનું કાર્ય માત્ર આ ખાતરી કરવાનું હશે કે દાન અને અન્ય ચેરિટી સંબંધિત કામો નિયમાનુસાર ચાલી રહ્યા છે કે નહીં. શ્રી અમિત શાહે કહ્યું કે વક્ફ બોર્ડનું મુખ્ય કામ એવું હોવું જોઈએ કે જે લોકો વક્ફની મિલકતો વેચી ખાઈ ગયા છે અથવા ઘણા ઓછી કિંમતમાં ઘણી લાંબી અવધિ માટે 100-100 વર્ષના ભાડે આપી દીધી છે, તેવા લોકોને શોધીને તેમને બોર્ડમાંથી દૂર કરવા જોઈએ. વક્ફના ધનનો ઉપયોગ અલ્પસંખ્યક સમુદાયના વિકાસ માટે થવો જોઈએ અને ઇસ્લામિક ધાર્મિક સંસ્થાઓને મજબૂત કરવા માટે વપરાવવો જોઈએ. વક્ફના નાણાંની ચોરીને રોકવાનું કામ જ વક્ફ બોર્ડ અને તેની સંસ્થાઓનું મુખ્ય જવાબદારીભર્યું કાર્ય બનવું જોઈએ.

શ્રી અમિત શાહે જણાવ્યું હતું કે દિલ્હીના વક્ફ બોર્ડે ઉત્તર રેલવેની જમીનને વક્ફના નામે નોંધાવી દીધી હતી. હિમાચલ પ્રદેશમાં પણ એવીજ રીતે જમીનને વક્ફની મિલકત બતાવીને તેના પર ગેરકાયદેસર રીતે મસ્જિદ નિર્માણ કરવામાં આવ્યું. તામિલનાડુમાં આવેલ 1500 વર્ષ જૂના તિરુચેંદૂર મંદિરની 400 એકર જમીનને પણ વક્ફની મિલકત જાહેર કરવામાં આવી. શ્રી શાહે જણાવ્યું હતું કે કર્ણાટકમાં એક સમિતિની રિપોર્ટ મુજબ 29,000 એકર વક્ફ જમીનનો વ્યાવસાયિક ઉપયોગ માટે ભાડે આપી દેવામાં આવી હતી. વર્ષ 2001 થી 2012 દરમિયાન આશરે 2 લાખ કરોડ રૂપિયાનું મૂલ્ય ધરાવતી વક્ફની મિલકતો ખાનગી સંસ્થાઓને 100 વર્ષની લીઝ પર આપી દેવામાં આવી. આ મામલામાં પછી બેંગલુરુ હાઈકોર્ટને હસ્તક્ષેપ કરવો પડ્યો અને 602 એકર જમીનના અધિગ્રહણને રોકવું પડ્યું. કર્ણાટકના વિજયપુર જિલ્લાના હોનવાડ ગામમાં 1500 એકર જમીનને વિવાદિત બનાવીને અંદાજે 500 કરોડ રૂપિયાનું મૂલ્ય ધરાવતી આ જમીન ફાઈવ સ્ટાર હોટલને ફક્ત 12,000 રૂપિયા પ્રતિ મહિના ના ભાડે આપી દેવામાં આવી. શ્રી અમિત શાહે કહ્યું કે શ્રી અમિત શાહે કહ્યું કે આ બધા પૈસા ગરીબ મુસ્લિમોના કલ્યાણ માટે છે, કોઈ ધનકુબેરોની લૂંટ માટે નથી. આ નાણાંનો ઉપયોગ ગરીબ મુસ્લિમો, તલાકશુદા મહિલાઓ, અનાથ બાળકો અને બેરોજગાર મુસ્લિમોને સહાય અને કૌશલ્ય વિકાસ માટે થવો જોઈએ. તેમણે આ પણ જણાવ્યું કે વક્ફ પાસે લાખો કરોડ રૂપિયાની મિલકતો છે, પરંતુ તેની વાર્ષિક આવક માત્ર 126 કરોડ રૂપિયા છે.

વક્ફ બોર્ડ દ્વારા કર્ણાટકમાં દત્તાપીઠ મંદિર પર દાવો કરવામાં આવ્યો હતો. તાળીપરંબામાં 75 વર્ષ જૂના દાવાને આધાર બનાવીને 600 એકર જમીન પર કબજો જમાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો. ઈસાઈ સમુદાયની મિલકતો પર પણ કબજા કરવામાં આવ્યા. તેલંગાણામાં 66 હજાર કરોડ રૂપિયાની કિંમત ધરાવતી 1700 એકર જમીન અને અસમના મોરીગાંવ જિલ્લામાં 134 એકર જમીન પર દાવો કરવામાં આવ્યો. હરિયાણામાં ગુરુદ્વારાથી સંબંધિત ચૌદ મરલા જમીન વક્ફને સોપી દેવામાં આવી. પ્રયાગરાજમાં આવેલા ચંદ્રશેખર આઝાદ પાર્કને પણ વક્ફની મિલકત જાહેર કરવામાં આવી. મહારાષ્ટ્રના વડાંગે ગામમાં મહાદેવના મંદિર પર દાવો કરવામાં આવ્યો અને બીડ જિલ્લામાં આવેલા કંકલેશ્વર મંદિરની 12 એકર જમીન વક્ફ બોર્ડે બળજબરીથી કબજે લીધી.

સામાજિક ન્યાયના નવા યુગની શરૂઆત: પ્રધાનમંત્રી

પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ જણાવ્યું હતું કે વક્ફ (સંશોધન) અધિનિયમ, 2025 થી સામાજિક ન્યાયના નવા યુગની શરૂઆત થશે. સંસદના બંને સદનોથી વક્ફ (સંશોધન) વિધેયક અને મુસ્લિમ વક્ફ (નિવારણ) વિધેયક પસાર થયા બાદ પ્રધાનમંત્રીશ્રીએ સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ 'એક્સ' પર લખ્યું હતું, "સંસદના બંને સદનોએ વિધેયક પસાર કરવો એ દેશ માટે ઐતિહાસિક ક્ષણ છે. આ આપણા સામૂહિક પ્રતિબદ્ધતાને દર્શાવે છે જે સામાજિક-આર્થિક ન્યાય, પારદર્શિતા અને સમાવિષ્ટ વિકાસ તરફ દોરી જાય છે. આ ખાસ કરીને તેમના માટે લાભદાયક બનશે, જેમની અવાજ લાંબા સમયથી અવગણવામાં આવી રહી હતી અને જેમને તકો મળ્યા નહોતા." પ્રધાનમંત્રીએ તેમની પ્રતિક્રિયામાં જણાવ્યું કે વર્ષોથી વક્ફ વ્યવસ્થામાં પારદર્શિતા અને જવાબદારીની ઉણપ દેખાઈ રહી હતી. આથી ખાસ કરીને અમારી મુસ્લિમ માતાઓ-બહેનો, ગરીબ અને પસ્માંદા મુસ્લિમ ભાઈ-બહેનોના હિતોને ખુબ નુકસાન પહોંચ્યું હતું. હવે સંસદ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિધેયકોથી પારદર્શિતામાં વધારો થશે અને લોકોને તેમના અધિકાર પ્રાપ્ત કરવામાં મદદ મળશે. આ સાથે જ આપણે એવા યુગમાં પ્રવેશીશું જે આજના સમયમાં યોગ્ય અને સામાજિક ન્યાય પ્રતિબદ્ધ હશે. દેશના દરેક નાગરિકની ગૌરવવત્તા એ પ્રાથમિકતા બનવી જોઈએ, એ માટે અમે સંકલ્પબદ્ધ છીએ. આ માર્ગ વધુ સશક્ત, સમાવિષ્ટ અને સંવેદનશીલ ભારતના નિર્માણમાં અગત્યનો તબક્કો સાબિત થશે.

ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટીથી સહકારિતાનું ભવિષ્ય ઉજળું બનશે

શ્રી દિલીપ સંઘાણી

ભારતમાં સહકારી આંદોલનને નવી દિશા આપવાની અને યુવાઓ માટે રોજગારના નવા અવસરોનો સર્જન કરવાની દૃષ્ટિએ સરકારએ 'ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી' ની સ્થાપનાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો. આ બીલ લોકસભા અને રાજ્યસભા દ્વારા સંસદમાં સ્વીકૃત થવાથી હવે આ સ્વપ્ન સાકાર થયું છે. આ યુનિવર્સિટી ફક્ત સહકારી શિક્ષણ, સંશોધન અને તાલીમને પ્રોત્સાહિત નહિ આપશે, પરંતુ સહકારી ક્ષેત્રને વધુ વ્યાવસાયિક અને અસરકારક બનાવવામાં પણ મદદ કરશે અને સહકારી આંદોલન માટે એ ઐતિહાસિક પગલું સાબિત થશે. આ સંસ્થાન સહકારી શિક્ષણને એક નવા સ્તરે લઈ જશે, જેના પરિણામે સહકારી સંસ્થાઓનો કાર્ય વધુ વ્યાવસાયિક, આધુનિક અને અસરકારક બની શકશે. આ યુનિવર્સિટી યુવાઓને એક વૈકલ્પિક અને આકર્ષક કારકિર્દી વિકલ્પ પ્રદાન કરશે. યુનિવર્સિટીના ડિગ્રી અથવા ડિપ્લોમા મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓને સહકારી સંસ્થાઓમાં પ્રાથમિકતા આપવામાં આવશે, જેનાથી આ એક આકર્ષક કારકિર્દી વિકલ્પ બનશે.

સહકારી ક્ષેત્રમાં વ્યાવસાયિક શિક્ષણ આપીને આ યુનિવર્સિટી યુવાઓને સહકારી પ્રબંધન, આર્થિક સમાવેશ, સહકારી વિપ્રતિ, ડિજિટલ સહકારિતા અને અન્ય વિષયો પર વિશિષ્ટ શિક્ષણ પ્રદાન કરશે. વ્યાવસાયિક તાલીમ અને નવીનતમ સંશોધનના માધ્યમથી સહકારી સમિતીઓને વધુ અસરકારક અને સ્પર્ધાત્મક બનાવવામાં આવશે.

ડિજિટલ ટેકનોલોજી, ડેટા એનાલિટિક્સ અને કૃત્રિમ બુદ્ધિમત્તાના ઉપયોગથી સહકારી સંસ્થાઓને આધુનિક ટેકનોલોજી સાથે જોડવામાં આવશે. યુનિવર્સિટી આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારી સંગઠનો સાથે ભાગીદારી કરી ભારતીય સહકારી ક્ષેત્રને વૈશ્વિક સ્તરે સ્પર્ધાત્મક બનાવશે.

સહકારી શિક્ષણ, સંશોધન અને તાલીમનો સુદૃઢીકરણ

સહકારી આંદોલનને મજબૂત બનાવવા માટે સંશોધન અને તાલીમનો વિશેષ મહત્વ છે. ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી ભારત માટે યોગ્ય સહકારી નીતિઓ પર સંશોધન કરવા માટે વિવિધ રાજ્યોમાં અને વિદેશોમાં અમલમાં રહેલી સહકારી નીતિઓનો અભ્યાસ કરશે. આ યુનિવર્સિટી સમયાંતરે સહકારી ક્ષેત્રના કાર્યકર્તાઓ અને વ્યવસ્થાપકો માટે વિશિષ્ટ તાલીમ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરશે.

સહકારી સંસ્થાઓને પર્યાવરણ સમર્થ નીતિઓ સાથે જોડવામાં આવશે, જેના પરિણામે સતત વિકાસને પ્રોત્સાહન મળશે

આ રીતે, આ યુનિવર્સિટી ભારતના સહકારી આંદોલનને એક સોનાના યુગમાં પ્રવેશ અપાવનાર ઐતિહાસિક સંસ્થાન સાબિત થશે, જે 'વિકસિત ભારત'ના લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવામાં સહકારી ક્ષેત્રની ભૂમિકા વધુ અસરકારક બનાવશે.

– અધ્યક્ષ, ઇફ્કો

ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી સહકારી ક્ષેત્રમાં ઊચી શિક્ષા આપ્યું સૌપ્રથમ સંસ્થાન બનશે. આ યુનિવર્સિટીના પાઠ્યક્રમો ખાસ કરીને વ્યવહારિક અને રોજગારમુખી હશે, જેમાં શામેલ હશે:

સહકારી વ્યવસ્થાપન: સહકારી સંસ્થાઓના સુચારુ સંચાલન અને નેતૃત્વ કૌશલ્ય માટે શિક્ષણ આપવામાં આવશે.
સહકારી નાણાકીય વ્યવસ્થા: સહકારી બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓમાં કામ કરવા ઈચ્છતા વિદ્યાર્થીઓ માટે વ્યાવસાયિક તાલીમ આપવામાં આવશે.
ડિજિટલ સહકારિતા: સહકારી ક્ષેત્રમાં ડિજિટલ ટેકનોલોજીનો વ્યાપક ઉપયોગ કરાવવાને લગતી ખાસ તાલીમ મળશે.
સામુદાયિક વિકાસ અને સહકારિતા: ગ્રામિણ તેમજ શહેરી વિસ્તારોમાં સહકારી આંદોલનને આગળ ધપાવવા માટે શૈક્ષણિક અભિગમ અપનાવવામાં આવશે.
કૃષિ અને ગ્રામિણ સહકારિતા: કૃષિ આધારિત સહકારી સમિતિઓને આધુનિક અને કાર્યક્ષમ બનાવવાના ઉદ્દેશ્યથી વિશેષ અભ્યાસક્રમો રહેશે.

સહકારી આંદોલન અને 'વિકસિત ભારત'નો લક્ષ્ય

ભારત સરકાર 'વિકસિત ભારત 2047'ના લક્ષ્ય તરફ દૃઢતાપૂર્વક આગળ વધી રહી છે. આ અભિયાનમાં સહકારી ક્ષેત્ર મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી શકે છે. ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી આ લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરવામાં નીચે મુજબ યોગદાન આપશે:

આત્મનિર્ભર ભારત: સહકારી સમિતિઓ સ્થાનિક સ્તરે ઉત્પાદન અને માર્કેટિંગને પ્રોત્સાહન આપીને દેશમાં આત્મનિર્ભરતા લાવશે.
રોજગાર સર્જન: સહકારી ક્ષેત્રના વિસ્તરણથી લાખો યુવાનોને રોજગારીની તકો મળશે.
કૃષિ ક્ષેત્રમાં ક્રાંતિ: કૃષિ સહકારી સમિતિઓને ડિજિટલ ટેકનોલોજી સાથે જોડીને ખેડૂતની આવકમાં વધારો કરવામાં આવશે.
નાણાકીય સમાવેશ: સહકારી બેંકો અને ક્રેડિટ સોસાયટીઓ ગ્રામિણ ભારતમાં નાણાકીય સેવાઓ પહોંચાડશે.

શ્રીલાલ શુક્લ જન્મશતાબ્દી ઉત્સવમાં બોલ્યા જમ્મુ કાશ્મીરના ઉપરાજ્યપાલ

સહકારી સંસ્થા ઈફ્કોની પ્રાથમિકતાઓમાં સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિ પણ શામેલ

સહકાર ઉદય ટીમ

લખનૌમાં આયોજિત ઉત્સવમાં શ્રીલાલ શુક્લની કૃતિઓ પર ચર્ચા કરવામાં આવી, જેમાં ઈફ્કોના અધ્યક્ષ શ્રી દિલીપ સંઘાણી અને એમ.ડી. ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થીએ પણ પોતાના વિચાર રજૂ કર્યા.

લખનૌના ઇન્દિરા ગાંધી પ્રતિષ્ઠાન ખાતે પદ્મભૂષણથી સન્માનિત હિન્દી ભાષાના અગ્રણી સાહિત્યકાર અને વ્યંગ્યલેખક શ્રીલાલ શુક્લની જન્મશતાબ્દી ઉજવણીનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. દેશ અને વિશ્વની અગ્રણી સહકારી સંસ્થા ઇન્ડિયન ફારમર્સ ફર્ટિલાઈઝર કો-ઓપરેટિવ લિમિટેડ (ઈફ્કો)ના ભાષા, સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિ પ્રકોષ્ઠ દ્વારા આ કાર્યક્રમ આયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો. 31 ડિસેમ્બર, 1925ના રોજ જન્મેલા શ્રીલાલ શુક્લની જન્મજયંતિનું આ 100મું વર્ષ છે. કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન જમ્મુ-કાશ્મીરના ઉપરાજ્યપાલ શ્રી મનોજ સિન્હા દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

જન્મશતાબ્દી ઉજવણી દરમિયાન વિવિધ સત્રોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું, જેમાં શ્રીલાલ શુક્લની કૃતિઓ પર ચર્ચા કરવામાં આવી, તેમનો પઠન કરવામાં આવ્યો, નાટકનું મંચન અને તેમના જીવન પર આધારિત એક લઘુફિલ્મનું પ્રદર્શન પણ કરવામાં આવ્યું. મુખ્ય અતિથિ તરીકે કાર્યક્રમને સંબોધિત કરતાં શ્રી મનોજ સિન્હાએ સાહિત્યક્ષેત્રમાં શ્રીલાલ શુક્લના અનન્ય યોગદાનને યાદ કર્યું અને પોતાના વ્યક્તિત્વજીવન સાથે જોડાયેલા કેટલાક અનુભવ પણ દર્શકો સાથે વહેંચ્યા. તેમણે જણાવ્યું કે સહકાર ક્ષેત્રની અગ્રણી સંસ્થા ઈફ્કો પોતાની પ્રાથમિકતાઓમાં સાહિત્ય, કલા અને સંસ્કૃતિને પણ મહત્ત્વ આપે છે.

કાર્યક્રમના પ્રથમ સત્રમાં ચિત્ર અને પુસ્તક પ્રદર્શનીનું ઉદ્ઘાટન પણ શ્રી મનોજ સિન્હાએ કર્યું. આ સત્રમાં અભિનેતા પંકજ ત્રિપાઠી અને અશોક પાઠકે કૃતિપઠન દ્વારા શ્રીલાલ શુક્લદ્વારા લખાયેલ 'રાગદરબારી'ના પાત્રોને જીવંત બનાવ્યા. બીજા સત્ર 'શ્રીલાલ શુક્લ: કઇ રંગ, કઇ રાગ'માં વરિષ્ઠ લેખક શ્રી મહેન્દ્ર ભીષ્મે પોતાના અનોખા અંદાજમાં શ્રીલાલ શુક્લની સાહિત્યિક યાત્રાની સમજ આપી. ઉત્તર પ્રદેશ સરકારના સહકારી મંત્રી શ્રી J.P.S. રાઠોડે આ સત્રમાં પોતાના વિચારો રજૂ કરતાં પોતાના જીવનમાં સાહિત્ય અને શ્રીલાલ શુક્લ સાથે જોડાયેલા અનુભવો શેર કર્યા.

ત્રીજા સત્ર 'રાગ દરબારી : કલ, આજે અને કાલ' દરમિયાન કિસ્સાગો હિમાંશુ વાજપેયી, સાહિત્યકાર ડૉ. જયપ્રકાશ કર્દમ અને સંપાદક આશુતોષ શુક્લે આધુનિક જીવનમાં રાગ દરબારીની પ્રાસંગિકતા પર વિસ્તૃત વિચારો રજૂ કર્યા. આ સત્રની અધ્યક્ષતા ઈફ્કોના અધ્યક્ષ શ્રી દિલીપ સંઘાણીએ કરી. તેમના સંબોધનમાં તેમણે શ્રીલાલ શુક્લની કૃતિઓને 'સત્યનો ઉદ્ઘોષ' તરીકે આવકારી. ચોથા સત્રમાં શ્રીલાલ શુક્લના જીવન અને કૃતિ પર કવિ-ફિલ્મકાર શ્રી દેવપ્રસાદ મિશ્ર દ્વારા બનાવવામાં આવેલી લઘુ ફિલ્મ પ્રદર્શિત કરવામાં આવી. આ સત્રમાં લોકગાયિકા માલિની અવસ્થીએ અને ઈફ્કોના વ્યવસ્થાપક નિયામક ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થીએ સંયુક્ત રીતે શ્રીલાલ શુક્લના જીવન અને સાહિત્યકાર્ય પર પ્રકાશ પાડ્યો. માલિની અવસ્થીએ ડૉ. અવસ્થીના દિગ્દર્શનમાં ઈફ્કોના સાહિત્યિક સંલગ્નતાની આત્મિય પ્રશંસા કરી. આ અનુસંધાનમાં તેમણે લોકજીવન સાથે જોડાયેલા લોકગીતો જેવા કે "રેલિયા બૈરન પિયા કો લીએ જાયે રે", "સૈયાં મિલલ લરકઈયાં મેં કા કરૂં" વગેરેના ભાવસભર ગાયન દ્વારા દર્શકોને ઝૂમવા માટે મજબૂર કરી દીધા. માલિની અવસ્થીએ શ્રીલાલ શુક્લના 'મકાન' ઉપન્યાસનો ખાસ ઉલ્લેખ કરતા જણાવ્યું કે કેવી રીતે તેમાં વર્ણવાયેલા લોકગીતો સ્ત્રી જીવનની સ્થિતિ વિશે શક્તિશાળી અને વ્યાપક અનુભૂતિ આપે છે. તેમના દ્વારા ગવાયેલ અનેક લોકગીતો એ જ લાગણીસભર પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવે છે, જે શ્રીલાલ શુક્લના વ્યાપક સાહિત્યમાં સર્વત્ર જોવા મળે છે.

7/10/25, 6:07 PM Sahkar Uday 25 Issue - Gujrati

પ્રો. કનૈયા ત્રિપાઠી

સહકારિતા યુનિવર્સિટીથી બદલાશે દેશ

ભારતમાં સહકારિતાનું આ એક સુવર્ણ યુગ છે. સહકારિતામાં રુચિ ધરાવતા નેતા તથા કેન્દ્રીય ગૃહ અને સહકારિતા મંત્રી શ્રી અમિત શાહએ સહકારિતા આંદોલનને નવું વેગ આપ્યું છે. દેશના પહેલા સહકારિતા મંત્રી તરીકે તેમણે ઓછી અવધિમાં ઘણું બધું કરીને બતાવ્યું છે, જેના પરિણામે આઝાદી પછીથી આજ સુધીના સમયગાળાની તુલનામાં સહકારિતાના ક્ષેત્રમાં તેમના કાર્યને સ્વર્ણઅક્ષરોમાં લખી શકાય તેમ છે. હાલમાં જ સંસદમાં ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી બિલ, 2025 પસાર કરવામાં આવ્યું છે, જે નિશ્ચિતરૂપે દેશની ગ્રામિણ અર્થવ્યવસ્થાને મજબૂત બનાવવા માટે મહત્વની ભૂમિકા ભજવશે. લોકસભામાં બિલ રજૂ કરતાં શ્રી અમિત શાહએ કહ્યું હતું કે આ બિલના પસાર થવાથી ગ્રામિણ અર્થતંત્ર મજબૂત બનશે, સ્વ-રોજગાર અને નાના ઉદ્યોગોના વિકાસને વેગ મળશે, સામાજિક સમાવિષ્ટતામાં વધારો થશે અને નવીનતા તથા સંશોધનમાં અનેક નવા ધોરણો સ્થાપિત થવાની તકો મળશે. આ બિલ દેશભરમાં સહકારિતા ભાવનાથી યુક્ત અને આધુનિક શિક્ષણથી સંસ્કૃત નવું સહકારી નેતૃત્વ ઊભું કરવાનું કાર્ય કરશે. આઝાદી બાદના 75 વર્ષોમાં ભારતને પહેલી વાર સહકારિતા યુનિવર્સિટી મળી રહી છે, જેનો વ્યાપક પ્રભાવ દેશના સર્વાંગી વિકાસમાં જોવા મળશે.

દેશમાં સહકારિતાની જ્યોત પ્રગટાવવાની ઈચ્છાશક્તિથી સામાન્ય જનતાને આત્મનિર્ભર બનવાનો માર્ગ આપવો અને 'સહકારથી સમૃદ્ધિ'ના સંકલ્પથી દેશને વિકાસના માર્ગે આગળ લઈ જવાની દિશામાં શ્રી અમિત શાહનું કાર્ય નિસંદેહ પ્રશંસનીય અને અનુસરી શકાય એવું છે. આ યુનિવર્સિટી સ્થાપિત કરવાની પાછળ તેમનો અભિપ્રાય અત્યંત પવિત્ર છે. તેઓ સહકારી ક્ષેત્રના વિકાસ અને વિસ્તરણ માટે પ્રયાસશીલ છે અને ઇચ્છે છે કે સહકારી ક્ષેત્ર માટે જે પ્રશિક્ષિત માનવ સંસાધન જોઈએ છે, તેની પૂર્તિ ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટી દ્વારા થાય. તેમણે જણાવ્યું છે કે સહકારી યુનિવર્સિટી સ્થાપિત થયા પછી અહીંથી ડિપ્લોમા અને ડિગ્રી મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓને રોજગાર મળશે. આ યુનિવર્સિટી દ્વારા આપણે ડોમેસ્ટિક સાથે 'ગ્લોબલ વેલ્યુ ચેન'માં પણ મોટો ફાળો આપીશું અને 'ન્યૂ એજ કોઓપરેટિવ કલ્ચર'ની શરૂઆત પણ અહીંથી થશે.

વર્તમાન સમયમાં દેશભરમાં હજારોની સંખ્યામાં સહકારી શિક્ષણ અને તાલીમ સંસ્થાઓ ફેલાયેલી છે, પરંતુ તેમની કાર્યોમાં કોઈ ધોરણીકરણ નથી. સહકારિતા યુનિવર્સિટી દ્વારા આ વ્યવસ્થિત કરાશે. યુનિવર્સિટીમાં ડિપ્લોમા અને ડિગ્રી કોર્સ સિવાય સહકારી ક્ષેત્રમાં પીએચ.ડી. પણ કરાવવામાં આવશે. સાથે જ સહકારિતામાં કાર્યરત તમામ હાલના કર્મચારીઓ માટે ટૂંકાગાળાના સર્ટિફિકેટ કોર્સ પણ ચાલશે. આથી દેશમાં યુવાનોને તાલીમ મળશે અને સહકારિતાના વિચારને આગળ ધપાવતો બુદ્ધિશાળી વર્ગ ઊભો થશે. શ્રી શાહ ઈચ્છે છે કે દર વર્ષે લાખો યુવાન સહકારિતાને પ્રોત્સાહન આપતા ડિપ્લોમા, ડિગ્રી કે સર્ટિફિકેટ લઈને સહકારી આંદોલનમાં ભાગીદાર બને.

હકીકતમાં, ભારતમાં સહકારી ક્ષેત્રમાં સામાન્ય જનતાની વિશાળ ભાગીદારી છે. દેશમાં સ્વતંત્ર સહકારિતા મંત્રાલયના નિર્માણ બાદ સહકારી ક્ષેત્રના લક્ષ્યો પર કેન્દ્રિત કામ થવા લાગ્યું છે, જેના કારણે લોકહિતને બળ મળ્યું છે. સૌથી સારું એ છે કે દેશવાસીઓ હવે પોતાના ઉદ્યોગ, શ્રમ અને પોતાની ગૌરવમય ભાવનાને જોડવાનું શરુ કર્યું છે.આવા સમયે જ્યારે સમગ્ર વિશ્વમાં સહકારિતા ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહન આપતી તાલીમ અને કુશળતા વિકાસની વર્કશોપ યોજાઈ રહી છે, ત્યારે ભારતમાં સહકારિતા વિકાસના આગેવાન ત્રિભુવન પટેલના નામ પર યુનિવર્સિટી દ્વારા યુવા માનવસંસાધન તૈયાર કરવાનો સંકલ્પ અને તે માટેના સદ્પ્રયાસો નિશ્ચિત રૂપે ભારતમાં એક ઉત્તમ ભવિષ્યનું નિર્માણ કરવાના દ્રષ્ટિકોણથી મહત્ત્વપૂર્ણ છે. આ યુનિવર્સિટી દ્વારા સહકારી સિદ્ધાંતો અને પ્રવૃત્તિઓનો વિસ્તારો થશે, સહકારી ક્ષેત્રને નવી ટેક્નોલોજીનો લાભ મળશે અને ગ્રામિણ અર્થતંત્ર પણ મજબૂત બનશે. સાથે સાથે સંશોધન અને નવીનતાનું પણ વિસ્તરણ થશે અને જમીન સ્તર પર સહકારી ક્ષેત્રને મજબૂતી મળશે. આ દેશને શ્રેષ્ઠ સહકારી કાર્યકરો પ્રદાન કરશે. નિસંદેહ, આથી સહકારી સંગઠનોની કાર્યક્ષમતા વધશે અને પ્રશિક્ષિત માનવસંસાધનથી પારદર્શિતા અને જવાબદારીને પણ બળ મળશે. ડિજિટલ નવીનતાના પગલે સહકારી પ્લેટફોર્મ પર સંશોધન, આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો પર સહકારી સંસ્થાઓનું નિર્માણ અને નવી ફંડિંગ યોજનાઓના વિકાસ માટે નાણાકીય વ્યૂહરચનાઓનું નિર્માણ થશે, જે દેશના સર્વાંગી વિકાસ માટે માર્ગદર્શક સાબિત થશે.

- ભારત સરકારમાં વિશેષ કાર્ય અધિકારી રહી ચૂક્યા છે અને વર્તમાનમાં પંજાબ કેન્દ્રિય યુનિવર્સિટીમાં પ્રોફેસર છે.

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/gqxa/ 30/32

પુણેમાં સ્થિત સહકારી પ્રબંધન સંસ્થાન વૈમનિકોમના પ્રવાસ દરમિયાન કેન્દ્રીય સહકારિતા રાજ્ય મંત્રી શ્રી મુરલીધર મોહોલે "સહકારિતા દ્વારા સમૃદ્ધિ લાવવી" શીર્ષક સાથે આંતરરાષ્ટ્રીય સંમેલનના પત્રોનો સંગ્રહ પ્રકાશિત કર્યો. સાથે જ, ત્રિભુવન સહકારી યુનિવર્સિટીની સ્થાપના સાથે સંકળાયેલા મહત્વપૂર્ણ મુદ્દાઓ પર સંસ્થાનની ડીન હેમા યાદવ અને અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ સાથે ચર્ચા કરવામાં આવી.

સહકારિતા ક્ષેત્રને મજબૂત બનાવવા માટે કેન્દ્રીય સહકારિતા મંત્રાલય દ્વારા કરવામાં આવેલી વિવિધ પહેલો પર રાજ્યો અને કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશો સાથે ચર્ચા માટે શિલાંગમાં આયોજિત બે દિવસીય (10-11 એપ્રિલ) રાષ્ટ્રીય સમીક્ષા બેઠકના દીપ પ્રજ્વલન સાથે ઉદ્ઘાટન કરતા સહકારિતા સચિવ ડૉ. આશીષ કુમાર ભૂટાણી ઉપસ્થિત રહ્યા.

ઇફકોની માતૃ એકમ અને પ્રથમ યુરિયા સંયંત્ર પરિસર કલોલના સ્વર્ણ જંયતી સમારોહમાં જોડાવા અને ઇફકોના નિર્દેશક મંડળની બેઠકના અધ્યક્ષ તરીકે ઉપસ્થિત થવા માટે કલોલ પ્લાન્ટ પહોંચતા ઇફકોના અધ્યક્ષ શ્રી દિલીપ સંઘાણીનો ગુલદસ્તો આપી સ્વાગત કરતા પ્રબંધ નિર્દેશક ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થી.

ગાંધીનગરમાં ગુજકોમાસોલના સંયુક્ત તત્વાવધાનમાં આયોજિત આર્ગેનિક ખેતી પરિષદ કાર્યક્રમના દીપ પ્રજ્વલન સાથે શુભારંભ કરતા ઇફકોના અધ્યક્ષ શ્રી દિલીપ સંઘાણી. આ કાર્યક્રમમાં વિવિધ ખાતર કંપનીઓના પ્રતિનિધિઓ, કૃષિ યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિઓ અને ખેડૂતોએ ભાગ લીધો. શ્રી સંઘાણી એ ઇફકોના નેનો ખાતરો અને આર્ગેનિક ખેતી વિશે વિસ્તૃત રીતે માહિતી આપી.

શ્રીલાલ શુક્લ જન્મશતાબ્દી ઉત્સવમાં પ્રખ્યાત લોકગાયિકા પદ્મશ્રી માલિની અવસ્થિ, કિસ્સાગો હિમાંશુ વાજપેયી, જૈનેન્દ્રસિંહ અને ઇફકોના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર ડૉ. ઉદય શંકર અવસ્થી ઉપસ્થિત રહ્યા.

ગુરુગામમાં આવેલી એફએમડીઆઈમાં ઇફકોની વાર્ષિક વિપણન સમીક્ષા અને રણનીતિ બેઠક આયોજિત કરવામાં આવી. આ મહત્વપૂર્ણ બેઠકની અધ્યક્ષતા ઇફકોના માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર શ્રી યોગેન્દ્ર કુમારે કરી. આ દરમિયાન રાજ્ય વિપણન પ્ર બંધકોએ સાથે મળીને આગામી રણનીતિઓ પર ચર્ચા કરી.

ભારતના સહકારી ક્ષેત્રમાં એક નવી ક્રાંતિ સર્જાઈ રહી છે. અત્યાર સુધી આ ક્ષેત્ર માત્ર કેટલાક રાજ્યો અને વિસ્તારો સુધી સીમિત હતું, પરંતુ હવે તેનું વિસ્તરણ સમગ્ર દેશમાં થઈ રહ્યું છે. સહકારી ક્ષેત્ર મજબૂત અર્થતંત્રને આકાર આપવામાં અને ગ્રામ્ય વિસ્તારોના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી રહ્યું છે. સહકારી સમિતિઓમાં સામૂહિક શક્તિ સાથે ખેડૂતોની વ્યક્તિગત સમસ્યાઓના ઉકેલ કરવા માટેની ક્ષમતા છે અને રોજિંદા જીવન સાથે જોડાયેલી સામાન્ય પ્રણાલીને એક વિશાળ ઉદ્યોગ પ્રણાલીમાં રૂપાંતરિત કરવાની ક્ષમતા પણ ધરાવે છે.

– શ્રી નરેન્દ્ર મોદી, પ્રધાનમંત્રી

Postal Registration No.: DL(S)-17/3559/2023-25
Published on 13-07-2024 Applied for RNI Registration/Exempted for Three Months vide ADG Posts Letter No.22-1/2023-PO, dt.14-05-2024